

Geschiedenis

**Faculteit der Geesteswetenschappen,
Universiteit van Amsterdam**

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q319

© 2013 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de bacheloropleiding Geschiedenis en de masteropleiding Geschiedenis van de Universiteit van Amsterdam.....	5
Administratieve gegevens van de opleidingen	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	5
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	5
Samenstelling van de commissie.....	6
Werkwijze van de commissie.....	6
Bijzonderheden van het bezoek aan de Universiteit van Amsterdam.....	8
Samenvattend oordeel van de commissie.....	10
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	15
Bijlagen.....	29
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie.....	31
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader.....	35
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	41
Bijlage 4: Overzicht van de programma's.....	45
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	49
Bijlage 6: Bezoekprogramma.....	55
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten.....	59
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	61

Dit rapport is vastgesteld op 25 november 2013

Rapport over de bacheloropleiding Geschiedenis en de masteropleiding Geschiedenis van de Universiteit van Amsterdam

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Geschiedenis

Naam van de opleiding:	Geschiedenis
CROHO-nummer:	56034
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Amsterdam
Variant(en):	voltijd, deeltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2013; datum verlenging: 31-12-2014

Masteropleiding Geschiedenis

Naam van de opleiding:	Geschiedenis
CROHO-nummer:	66034
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Amsterdam
Variant(en):	voltijd, deeltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2013; datum verlenging: 31-12-2014

Het bezoek van de visitatiecommissie Geschiedenis, Internationale Betrekkingen en Europese Studies aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam vond plaats op 4 en 5 juni 2013.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Universiteit van Amsterdam
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De commissie voor de clusterbeoordeling Geschiedenis, Internationale Betrekkingen en Europese Studies is samengesteld uit totaal acht commissieleden:

- Prof. dr. Marjan Schwegman (voorzitter), hoogleraar Politiek en Cultuur in de lange twintigste eeuw, Universiteit Utrecht en directeur NIOD;
- Harmen Bredeveld MSc., student bacheloropleiding Geschiedenis, Universiteit Leiden;
- Prof. dr. Luc François, hoogleraar Contemporaine Geschiedenis en oud-directeur Onderwijsaanlegenheden, Universiteit Gent;
- Dr. Amanda Kluvel, universitair hoofddocent en opleidingsdirecteur bachelor Cultuurwetenschappen / Arts & Culture, Universiteit Maastricht;
- Prof. dr. Jan Orbie, universitair hoofddocent EU External Relations, Universiteit Gent;
- Anne Stickers, student bacheloropleiding Internationale Betrekkingen, Rijksuniversiteit Groningen;
- Dr. Ulrich Tiedau, senior lecturer in modern Low Countries history and society, University College London;
- Prof. Ingeborg Tömmel, emeritus hoogleraar International and European Politics, Universiteit van Osnabrück.

Prof. dr. Jan van Herwaarden, emeritus hoogleraar Middeleeuwse Geschiedenis van Erasmus Universiteit Rotterdam, trad op als referent van de commissie voor de vroegmoderne Geschiedenis. Hij heeft inhoudelijke bijdragen geleverd ter voorbereiding op de visitatiebezoeken van de opleidingen Geschiedenis van de Universiteit Leiden, de Radboud Universiteit Nijmegen, de Rijksuniversiteit Groningen, Universiteit Utrecht, de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit. Hij is niet betrokken geweest bij de oordeelsvorming van de commissie en de totstandkoming van de rapportages.

Voor ieder bezoek werd op basis van expertise en beschikbaarheid, en het voorkomen van eventuele belangenconflicten, een (sub)commissie samengesteld, bestaande uit zes commissieleden. Amanda Kluvel werd voor de bezoeken aan de Universiteit Maastricht en de Universiteit van Amsterdam vervangen door Ingeborg Tömmel. In plaats van Anne Stickers nam Harmen Bredeveld deel aan het bezoek aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Coördinator van de clustervisitatie Geschiedenis, IB en Europese Studies was drs. Trees Graas, medewerker van QANU. Zij trad eveneens op als secretaris tijdens het bezoek van de commissie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Muriel Jansen trad op als secretaris van de commissie tijdens de bezoeken aan Universiteit Leiden, de Radboud Universiteit Nijmegen, de Rijksuniversiteit Groningen, Universiteit Maastricht en Universiteit Utrecht. Bij de bezoeken aan de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit trad dr. ir. Hugo Verheul op als secretaris.

De curricula vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Werkwijze van de commissie

Voorbereiding

Op 18 oktober 2012 hield de commissie haar formele startvergadering. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd en werd het Domeinspecifieke

Referentiekader Geschiedenis, IB en Europese Studies besproken. Het Domeinspecifieke Referentiekader is opgenomen in Bijlage 2.

Bij ontvangst van de kritische reflecties werden deze door de coördinator gecontroleerd op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de kritische reflecties in orde waren bevonden, zijn deze doorgestuurd aan de commissieleden. De commissieleden en de referent namen de kritische reflecties door en formuleerden vragen die aan de secretaris werden toegestuurd. De secretaris compileerde de vragen per onderwerp en/of gespreks-gremium. Eventuele additionele vragen van de commissieleden werden aan de opleidingen toegestuurd met het verzoek om een reactie. Naast de kritische reflecties lazen de commissieleden en de referent gezamenlijk minimaal vijftien scripties per opleiding.

Bezoek

Tijdens de voorbereidende vergadering van ieder bezoek werd de visitatie concreet voorbereid en zijn afspraken gemaakt over de taakverdeling op grond van inhoudelijke expertise. De commissie wenst te benadrukken dat zij in haar geheel verantwoordelijk is voor de oordeelsvorming en het eindrapport.

Voorafgaand aan ieder bezoek maakte de coördinator een conceptprogramma voor de (dag)indeling van het bezoek. Dit concept werd in samenspraak tussen de voorzitter, de coördinator en de contactpersoon van de betreffende universiteit aangepast aan de specifieke situatie van de opleiding(en). Tijdens de bezoeken is gesproken met een (representatieve) vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, het opleidingsbestuur, de afgestudeerden, de opleidingscommissie, en de examencommissie. Daarnaast werd per opleiding gesproken met student- en docentvertegenwoordigers van de beoordeelde opleidingen. Op verzoek van de commissie heeft de opleiding gesprekspartners geselecteerd binnen de door de commissie aangegeven kaders. De commissie heeft met studenten uit alle studiejaar gesproken en met kerndocenten en begeleiders uit de diverse disciplines binnen de te visiteren opleiding(en). Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie een overzicht ontvangen van de gesprekspartners en ingestemd met de door de opleiding gemaakte selectie. Een overzicht van het programma met alle gesprekspartners is opgenomen als Bijlage 6.

Tijdens ieder bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld.

De commissie heeft het laatste deel van het bezoek gebruikt voor een discussie over de beoordeling van de opleidingen en de voorbereiding op de mondelinge rapportage. Aan het einde van elk bezoek heeft de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste bevindingen van de commissie gepresenteerd. Daarbij ging het steeds om een aantal algemene waarnemingen en eerste indrukken per opleiding.

De coördinator was aanwezig bij de eindvergadering van de bezoeken, enerzijds om de bevindingen van de voorgaande bezoeken in te brengen, en anderzijds om de commissie te attenderen op haar wijze van oordelen. Er heeft regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de coördinator en de secretarissen om de beoordelingen op elkaar af te stemmen.

Rapportage

De secretaris heeft op basis van de bevindingen van de commissie, per instelling, een conceptrapport opgesteld. Het conceptrapport is voorgelegd aan de commissieleden die bij het bezoek aanwezig waren. Na vaststelling van het conceptrapport is dit aan de betrokken

faculteit voorgelegd ter toetsing van feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleidingen is met de voorzitter en, indien nodig, met de overige commissieleden besproken. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Beslisregels

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. 22 november 2011) heeft de commissie de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Goed

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een (inter)nationaal voorbeeld.

Bijzonderheden van het bezoek aan de Universiteit van Amsterdam

De commissie die de bacheloropleiding Geschiedenis en de masteropleiding Geschiedenis van de Universiteit van Amsterdam beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. Marjan Schwegman (voorzitter), hoogleraar Politiek en Cultuur in de lange twintigste eeuw, Universiteit Utrecht en directeur NIOD;
- Prof. dr. Luc François, hoogleraar Contemporaine Geschiedenis en oud-directeur Onderwijsaangelegenheden, Universiteit Gent;
- Prof. dr. Jan Orbie, universitair hoofddocent EU External Relations, Universiteit Gent;
- Anne Stickers, student bacheloropleiding Internationale Betrekkingen, Rijksuniversiteit Groningen;
- Dr. Ulrich Tiedau, senior lecturer in modern Low Countries history and society, University College London;
- Prof. Ingeborg Tömmel, emeritus hoogleraar International and European Politics, Universiteit van Osnabrück.

Prof. dr. Jan van Herwaarden, emeritus hoogleraar Middeleeuwse Geschiedenis van Erasmus Universiteit Rotterdam, trad op als referent van de commissie voor de vroegmoderne Geschiedenis.

De commissie werd ondersteund door dr. ir. Hugo Verheul, die optrad als secretaris.

Het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) hebben ingestemd met de samenstelling van de commissie voor de beoordeling van de twee genoemde opleidingen.

Om het gerealiseerde eindniveau van opleidingen te bepalen hebben de coördinator en voorzitter van de visitatiecommissie 15 bachelorscripties en 15 masterscripties geselecteerd. De commissie heeft deze voorafgaand en tijdens de visitatie beoordeeld. De scripties werden aselect gekozen uit een lijst van afgestudeerden van de laatste twee voltooide studie jaren. Hierbij is rekening gehouden met een spreiding in cijfers en afstudeerrichtingen (zie Bijlage 7).

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit rapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Geschiedenis en Europese Studies over de bachelor- en masteropleiding Geschiedenis van de Universiteit van Amsterdam. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde scripties, en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor beide opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, concludeert de commissie dat de bacheloropleiding Geschiedenis voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die een voorwaarde zijn voor heraccreditatie. De commissie concludeert dat de masteropleiding Geschiedenis voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Bacheloropleiding Geschiedenis

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

voldoende

De bacheloropleiding Geschiedenis is een brede opleiding, die beoogt de student zodanige kennis en vaardigheden en een zodanig inzicht bij te brengen op het gebied van de opleiding dat de afgestudeerde gekwalificeerd is voor een vervolgopleiding op masterniveau, dan wel in staat is tot het uitoefenen van een beroep waarvoor academische kennis en vaardigheden vereist zijn. De beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding geschiedenis bestaan uit twee delen. De algemene eindtermen, die gelden voor alle bacheloropleidingen van de faculteit Geesteswetenschappen, hebben met name betrekking op academische vaardigheden. De opleidingsspecifieke eindtermen zijn daarentegen vooral gericht op de vakinhoudelijke aspecten van de opleiding Geschiedenis. De opleidingsspecifieke eindtermen besteden daarnaast aandacht aan de praktische toepassing van de opleiding en het zelfstandig kunnen gebruiken van primaire bronnen.

De commissie heeft vastgesteld dat de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding Geschiedenis voldoende zijn uitgewerkt. De beoogde eindkwalificaties sluiten bovendien qua niveau en oriëntatie aan bij hetgeen verwacht wordt van academische opleidingen in het vakgebied. De commissie beveelt wel aan om de doelstellingen en eindtermen van de opleiding scherper te profileren, en de relatie met de arbeidsmarkt explicieter naar voren te laten komen. Het recent uitgevoerde onderzoek naar de arbeidsmarktpositie van alumni vormt hiervoor een goede basis.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

voldoende

In het programma van de bacheloropleiding Geschiedenis (drie jaar, 180 EC) zijn twee leerlijnen te herkennen: een vakinhoudelijke leerlijn, waarin de nadruk ligt op het verwerven van kennis en inzicht, en een leerlijn gericht op het verwerven van onderzoeks- en andere academische vaardigheden. Het curriculum van de propedeuse bestaat uit de vakken Inleiding in de geschiedenis (18 EC), Oude geschiedenis (6 EC), Middeleeuwse geschiedenis (6 EC), Nieuwe geschiedenis (6 EC), Nieuwste geschiedenis (6 EC) en Wereldgeschiedenis (6 EC). Daarnaast wordt in de propedeuse het Onderzoekseminar (12 EC) aangeboden. Het tweede en derde jaar van de bacheloropleiding bestaat uit een verplicht programma van 66 EC, een opleidingsgebonden keuzevak van 12 EC, en 42 EC profileringsruimte. Het opleidingsgebonden keuzevak wordt overigens pas vanaf 2013-2014 ingevoerd; tot die tijd behoort deze 12 EC bij de vrije keuzeruimte in het programma. Het verplichte programma bestaat uit de vakken Nederlandse geschiedenis (6 EC), Geschiedenis in publieke debatten (6 EC), Onderzoekswerkgroep Moderne geschiedenis (12 EC), Onderzoekswerkgroep

Premoderne geschiedenis (12 EC), Wetenschapsfilosofie (12 EC). Het afstudeertraject bestaat uit een Literatuurtentamen, waarin studenten zich kunnen voorbereiden op de thematiek van hun afstudeerscriptie, en de bachelorscriptie (12 EC). Na de propedeuse kunnen studenten ook kiezen voor een speciaal traject Amerikanistiek. Hierin wordt een aantal verplichte geschiedenisvakken vervangen door de Engelstalige vakken Survey Course in American History (18 EC), Metropolitan America (12 EC) en twee themacolleges Amerikanistiek (ieder 6 EC).

De commissie heeft vastgesteld dat het curriculum een logische samenhang vertoont en in voldoende mate aansluit op de beoogde eindkwalificaties. De commissie heeft waardering voor de herkenbare leerlijnen en de duidelijke opbouw in complexiteit en vereiste zelfwerkzaamheid van studenten in de loop van het programma. Zij vraagt wel aandacht voor een versterking van de oriëntatie op de arbeidsmarkt, die wellicht de lage rendementen van de opleiding kan helpen aanpakken. De commissie ondersteunt de recente maatregelen om stages te stimuleren.

De commissie heeft waardering voor de aandacht voor wetenschappelijk onderzoek in beide opleidingen, en heeft vastgesteld dat het onderwijs dicht op het onderzoek van de docenten ligt. Het programma geeft studenten zelf ook voldoende gelegenheid om onderzoeks- en andere academische vaardigheden te ontwikkelen. Het onderwijs wordt verzorgd door gemotiveerde en betrokken docenten. Wel vraagt de commissie aandacht voor de hoge docent-studentratio en de daaruit voortvloeiende hoge werkdruk van de stafleden. De commissie heeft verder vastgesteld dat de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg voor beide opleidingen voldoende functioneert.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

voldoende

De commissie heeft veel aandacht besteed aan de evaluatie van de kwaliteit van de toetsing en heeft vastgesteld dat deze voldoende is. De toetsen in de opleiding zijn voldoende gevarieerd en sluiten aan op de leerdoelen van de cursussen. De toetsen laten in de bacheloropleiding een toenemende complexiteit zien. Studenten worden in het algemeen goed geïnformeerd over beoordelingscriteria en toetsprocedures. De commissie heeft waardering voor de doordachte toetsvormen in diverse vakken. Wel is de commissie van oordeel dat de beoordelingscriteria van de bachelorscriptie consistent moeten worden gemaakt met de eindtermen van de bacheloropleiding, in het bijzonder voor wat betreft het gebruik van primaire bronnen in het onderzoek.

De commissie heeft vastgesteld dat het systeem van toetsing en de kwaliteitsborging ervan van voldoende niveau is. Het facultaire toetsbeleid is doordacht en volledig, maar is blijkens de incomplete toetsdossiers nog niet geheel geïmplementeerd. Niettemin wordt door docenten voldoende aandacht besteed aan de transparantie, betrouwbaarheid en validiteit van de toetsen. De examencommissies vullen hun wettelijke taak als eindverantwoordelijke voor de kwaliteit van toetsing naar behoren in.

De commissie heeft volgens het vastgelegde protocol een selectie van afstudeerscripties van de opleidingen beoordeeld, en op basis daarvan vastgesteld dat het gerealiseerde eindniveau van de opleiding voldoende is. Niet alle afstudeeronderzoeken maken gebruik van primaire bronnen. De commissie is van mening dat het gebruik van primaire bronnen in afstudeeronderzoek gestimuleerd moet worden, maar dat dit niet strikt noodzakelijk is om een voldoende eindniveau te realiseren. Belangrijker is de variëteit en diepgang van de gebruikte bronnen en de reflectie op de relevantie en betrouwbaarheid van de bronnen. De commissie is wel van mening dat de opleiding haar eigen doelstelling ten aanzien van het

gebruik van primaire bronnen niet behaalt. Omdat de beoordeelde scripties wel van voldoende niveau waren, is een voldoende op standaard 3 gerechtvaardigd.

Masteropleiding Geschiedenis

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties **voldoende**

Voortbouwend op de bacheloropleiding kenmerkt de masteropleiding zich door de mogelijkheid tot specialisatie en inhoudelijke verdieping op een onderwerp. Binnen de masteropleiding worden zeven programma's aangeboden te weten: Geschiedenis, American Studies, Duitslandstudies, Geschiedenis van de internationale betrekkingen, Holocaust and genocide studies, Militaire geschiedenis en Publieksgeschiedenis. Het programma Geschiedenis heeft op zijn beurt zes specialisaties: oude geschiedenis, middeleeuwse geschiedenis, nieuwe geschiedenis, nieuwste geschiedenis, sociale- en cultuurgeschiedenis en Gouden-Eeuwstudies.

De beoogde eindkwalificaties zijn voor alle masterprogramma's gelijk en bestaan net als bij de bacheloropleiding uit faculteitsbrede algemene eindtermen en opleidingsspecifieke eindtermen. Vergeleken met de bacheloropleiding zijn de eindtermen van de masteropleiding meer gericht op het zelfstandig uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek.

De commissie heeft vastgesteld dat de beoogde eindkwalificaties van de masteropleiding Geschiedenis voldoende zijn uitgewerkt. De beoogde eindkwalificaties sluiten bovendien qua niveau en oriëntatie aan bij hetgeen verwacht wordt van een academische masteropleiding in het vakgebied. De commissie beveelt wel aan om de doelstellingen en eindtermen van de opleiding scherper te profileren, en de relatie met de arbeidsmarkt explicieter naar voren te laten komen. Het recent uitgevoerde onderzoek naar de arbeidsmarktpositie van alumni vormt hiervoor een goede basis.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving **voldoende**

De inhoudelijke opbouw van de bovengenoemde zeven masterprogramma's en zes specialisaties binnen het programma Geschiedenis zijn vergelijkbaar. Het totale programma omvat 60 EC en duurt nominaal 1 jaar. De kern bestaat uit het Masteratelier of Kernvak (18 EC), waarin inhoudelijke thema's uit de wetenschapsfilosofie en historiografie aan de orde komen en studenten worden voorbereid op het schrijven van een masterscriptie. De Masterscriptie (18 EC) wordt in het tweede semester geschreven. Themacolleges en keuzevakken vullen de resterende 24 EC. Studenten mogen de 12 EC die in het tweede semester hiervoor beschikbaar is ook invullen met een stage of een verblijf aan een buitenlandse universiteit.

Het curriculum van de masteropleiding heeft naar het oordeel van de commissie een logische opbouw en stelt studenten in staat om de eindkwalificaties van de opleiding te behalen. De commissie heeft waardering voor de wijze waarop de breedte van de keuzemogelijkheden in de masterprogramma's gecombineerd wordt met een consistente opbouw van het programma. Net als in de bacheloropleiding kan in de masteropleiding meer aandacht worden besteed aan de oriëntatie op de arbeidsmarkt en is het van groot belang dat de genomen maatregelen om het lopen van een stage te stimuleren en te vergemakkelijken onverkort worden doorgevoerd. Ook bij deze opleiding maakt de commissie de opmerking dat de lage rendementen aandacht behoeven.

De commissie heeft waardering voor de aandacht voor wetenschappelijk onderzoek in beide opleidingen, en heeft vastgesteld dat het onderwijs dicht op het onderzoek van de docenten

ligt. Het kernvak of masteratelier besteedt aandacht aan wetenschapsfilosofie en historiografie, en bereidt studenten voor op het schrijven van de afstudeerscriptie. Met name in dit vak wordt naar het oordeel van de commissie in voldoende mate aandacht besteed aan de ontwikkeling van onderzoeks- en academische vaardigheden. Het onderwijs wordt verzorgd door gemotiveerde en betrokken docenten. Wel vraagt de commissie aandacht voor de hoge docent-studentratio en de daaruit voortvloeiende hoge werkdruk van de stafleden. De commissie heeft verder vastgesteld dat de opleidings specifieke kwaliteitszorg voor beide opleidingen voldoende functioneert.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties **voldoende**

De commissie heeft veel aandacht besteed aan de kwaliteit en de kwaliteitsborging van de toetsing en heeft vastgesteld dat deze voldoende is. De toetsen in de opleiding zijn voldoende gevarieerd en sluiten aan op de leerdoelen van de cursussen. Studenten worden in het algemeen goed geïnformeerd over beoordelingscriteria en toetsprocedures. De commissie heeft waardering voor de doordachte toetsvormen in diverse vakken.

De commissie heeft vastgesteld dat het systeem van toetsing en de kwaliteitsborging ervan van voldoende niveau is. Het facultaire toetsbeleid is doordacht en volledig, maar is blijkens de incomplete toetsdossiers nog niet geheel geïmplementeerd. Niettemin besteden docenten voldoende aandacht aan de transparantie, betrouwbaarheid en validiteit van de toetsen. De examencommissies vullen hun wettelijke taak als eindverantwoordelijke voor de kwaliteit van toetsing naar behoren in.

De commissie heeft volgens het vastgelegde protocol een selectie van afstudeerscripties van de opleidingen beoordeeld, en op basis daarvan vastgesteld dat het gerealiseerde eindniveau van de masteropleiding voldoende is.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Geschiedenis:

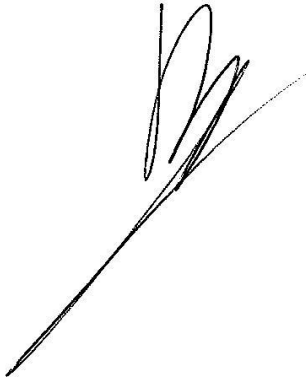
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

Masteropleiding Geschiedenis:

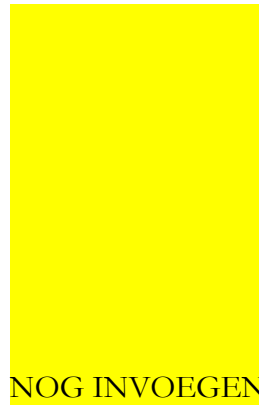
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 25 november 2013

Prof. dr. Marjan Schwegman
voorzitter

NOG INVOEGEN

Dr. ir. Hugo Verheul
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Inleiding

De opleidingen Geschiedenis worden verzorgd door de faculteit Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam. De faculteit heeft zes departementen, waaronder het departement Geschiedenis, archeologie en regiostudies, dat verantwoordelijkheid draagt voor de uitvoering van de bachelor- en masteropleiding Geschiedenis. Daarnaast heeft de faculteit Geesteswetenschappen twee onderwijsinstututen: het College of Humanities voor de bacheloropleidingen en de Graduate School for Humanities voor de master- en promotieopleidingen. Deze instututen hebben beleidsontwikkeling, kwaliteitszorg en dienstverlening aan studenten als primaire doelstelling. De decaan is eindverantwoordelijk voor het onderwijs en onderzoek aan de faculteit. Het dagelijks bestuur van de faculteit fungeert als adviesorgaan voor de decaan. Het dagelijks bestuur wordt op zijn beurt over onderwijszaken geadviseerd door het Facultair Onderwijsberaad, dat bestaat uit de directeuren van het College of Humanities en de Graduate School, de hoofden onderwijs en het student-lid van het dagelijks bestuur.

De bachelor- en masteropleiding Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam hebben de afgelopen jaren enkele ingrijpende wijzigingen ondergaan. Het meest in het oog springen de invoering van de brede masterlabels en het zogenaamde 8-8-4 onderwijsmodel. In het kader van de landelijke invoering van de brede masterlabels zijn zeven historische masteropleidingen samengebracht in de huidige masteropleiding geschiedenis. Het 8-8-4 onderwijsmodel is in 2012 universiteitsbreed ingevoerd. Het houdt in dat de 20 onderwijsweken per semester zijn verdeeld in twee maal zeven weken college en een toetsweek, gevolgd door drie weken college en een toetsweek. Dit model moet leiden tot een betere spreiding van de onderwijslast, structurele aandacht voor spreek- en schrijfvaardigheid en uniformering van de roosters binnen de universiteit.

De bachelor- en masteropleiding Geschiedenis worden beide in voltijd en deeltijd aangeboden. De voertaal in beide opleidingen is Nederlands, behalve bij de masterprogramma's American Studies en Holocaust and Genocide Studies. Deze twee programma's zijn Engelstalig.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Het Disciplineoverleg Letteren en Geschiedenis heeft een domeinspecifiek referentiekader vastgesteld voor de onderwijsvisiting Geschiedenis, Europese Studies en Internationale Betrekkingen 2012-2013. Binnen dit kader profileren de bachelor- en masteropleiding Geschiedenis van de Universiteit van Amsterdam zich volgens de kritische reflectie op diverse punten. Ten eerste ligt de nadruk op de Europese geschiedenis, zonder de relatie tot de wereld buiten Europa uit het oog te verliezen. Daarnaast kenmerken de opleidingen zich door een breed onderwijsaanbod met verhoudingsgewijs uitgebreide specialisatiemogelijkheden. De opleidingen onderscheiden zich volgens de kritische reflectie verder door een diachrone benadering in thematische colleges, inter- en multidisciplinariteit in specifieke minor- en masterprogramma's, nadruk op de bestudering van primair bronnenmateriaal en ruime aandacht voor theoretische en methodologische aspecten van historisch onderzoek. Ten slotte vormen de aandacht voor de maatschappelijke en culturele betekenis van geschiedenis, de vertaling van het wetenschappelijk onderzoek naar een breder publiek en de intensieve samenwerking met Amsterdamse musea en instituten belangrijke aspecten van het profiel van de opleidingen.

De doelstelling van beide opleidingen wordt in de kritische reflectie geformuleerd als het trainen van studenten in de studie van en het debat over menselijke samenlevingen in het verleden, en de veranderingen die deze in de loop der tijd hebben ondergaan. Hierdoor krijgen studenten inzicht in de ontwikkelingen die het verleden en heden hebben beïnvloed, en die mede vorm geven aan de toekomst, ontdekken zij de invloed van het verleden op onze identiteit, en oefenen zij in het kritisch beschouwen en contextualiseren van opvattingen en het formuleren van steekhoudende argumentaties.

Bacheloropleiding Geschiedenis

De bacheloropleiding Geschiedenis is een brede opleiding. De doelstelling van de opleiding is om de student zodanige kennis en vaardigheden en een zodanig inzicht bij te brengen op het gebied van de opleiding dat de afgestudeerde gekwalificeerd is voor een vervolgopleiding op masterniveau, dan wel in staat is tot het uitoefenen van een beroep waarvoor academische kennis en vaardigheden vereist zijn. De beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding geschiedenis bestaan uit twee delen. De algemene eindtermen, die gelden voor alle bacheloropleidingen van de faculteit Geesteswetenschappen, hebben met name betrekking op de beoogde academische vaardigheden. De opleidingsspecifieke eindtermen zijn daarentegen vooral gericht op de vakinhoudelijke aspecten van de opleiding Geschiedenis. In de opleidingsspecifieke eindtermen wordt daarnaast aandacht besteed aan de praktische toepassing van de opleiding en het zelfstandig kunnen gebruiken van primaire bronnen.

Masteropleiding Geschiedenis

Vergeleken met de bacheloropleiding kenmerkt de masteropleiding zich door de mogelijkheid tot specialisatie en inhoudelijke verdieping op een onderwerp. Binnen de masteropleiding worden zeven programma's aangeboden te weten: Geschiedenis, American Studies,

Duitslandstudies, Geschiedenis van de internationale betrekkingen, Holocaust and genocide studies, Militaire geschiedenis en Publieksgeschiedenis. Het programma Geschiedenis heeft op zijn beurt zes specialisaties: oude geschiedenis, middeleeuwse geschiedenis, nieuwe geschiedenis, nieuwste geschiedenis, sociale- en cultuurgeschiedenis en Gouden-Eeuwstudies.

De beoogde eindkwalificaties zijn voor alle masterprogramma's gelijk en bestaan net als bij de bacheloropleiding uit faculteitsbrede algemene eindtermen en opleidingsspecifieke eindtermen. Vergeleken met de bacheloropleiding zijn de eindtermen van de masteropleiding meer gericht op het zelfstandig uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek.

Bachelor- en masteropleiding Geschiedenis

De commissie heeft de eindkwalificaties van beide opleidingen bestudeerd in het licht van het domeinspecifiek referentiekader. De commissie heeft geconstateerd dat het niveau van de eindkwalificaties voldoet aan de geldende standaarden voor bachelor- en masteropleidingen. De eindkwalificaties van de masteropleiding zijn bovendien duidelijk van hoger niveau dan die van de bacheloropleiding voor wat betreft diepgang van de kennis, complexiteit van de academische vaardigheden en de mate van zelfstandigheid waarin onderzoek uitgevoerd dient te worden. De commissie heeft vastgesteld dat de eindkwalificaties van de opleidingen in voldoende mate wetenschappelijk georiënteerd zijn. Theoretische kennis en het vermogen om wetenschappelijk onderzoek uit te voeren zijn zodanig in de eindkwalificaties opgenomen dat zij een wetenschappelijke oriëntatie rechtvaardigen.

De commissie is wel van mening dat de opleidingen scherper geprofileerd kunnen worden, zowel voor wat betreft de doelstellingen als de eindtermen. Vergeleken met opleidingen geschiedenis aan andere Nederlandse universiteiten zijn kenmerken als interdisciplinariteit, het bestuderen van diachrone thema's en aandacht voor theorie en methodologie weinig onderscheidend. Gesprekken met studenten en alumni wezen uit dat zij deze thema's niet herkenden als kenmerkend voor de opleidingen. Wel gaven zij aan dat de aanwezigheid van musea en onderzoeksinstituten een belangrijk pluspunt is. Wellicht kunnen de opleidingen dit kenmerk benutten om de doelstellingen en beoogde eindkwalificaties verder uit te werken. De commissie is van mening dat een duidelijk en geconcretiseerd profiel een richtinggevende rol kan spelen in de verdere ontwikkeling van de opleiding.

De commissie heeft bovendien vastgesteld dat de beoogde eindkwalificaties nagenoeg geen aandacht besteden aan professionele competenties of andere vormen van voorbereiding op de arbeidsmarkt. Met name de eindtermen van de masteropleiding hebben uitsluitend betrekking op vakinhoudelijke en academische vaardigheden. De commissie is zich ervan bewust dat de opleidingen primair een wetenschappelijke oriëntatie hebben, maar vindt niettemin dat de relatie met de arbeidsmarkt explicieter moet worden gemaakt, temeer omdat het grootste deel van de afgestudeerden een andere dan wetenschappelijke carrière maakt. Uit de gesprekken met studenten en alumni bleek ook dat zij weliswaar overtuigd waren van hun waarde op de arbeidsmarkt, maar dat zij sterke behoefte hadden aan een duidelijke formulering van de ontwikkelde competenties die voor werkgevers van waarde zijn. De commissie beveelt de opleidingen daarom aan om in de doelstellingen en eindtermen van de opleidingen expliciet aandacht te besteden aan voorbereiding op de arbeidsmarkt. Het recent uitgevoerde onderzoek naar de arbeidsmarktpositie van alumni vormt hiervoor een goede basis.

Overwegingen

De commissie heeft vastgesteld dat de beoogde eindkwalificaties van de bachelor- en masteropleiding Geschiedenis voldoende zijn uitgewerkt. De beoogde eindkwalificaties sluiten bovendien qua niveau en oriëntatie aan bij hetgeen verwacht wordt van academische opleidingen in het vakgebied.

De commissie beveelt wel aan om de doelstellingen en eindtermen van beide opleidingen scherper te profileren, en de relatie met de arbeidsmarkt explicieter naar voren te laten komen. Het recent uitgevoerde onderzoek naar de arbeidsmarktpositie van alumni vormt hiervoor een goede basis.

Conclusie

Bacheloropleiding Geschiedenis: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Masteropleiding Geschiedenis: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

De commissie heeft de onderwijsprogramma's van beide opleidingen bestudeerd, inzage gehad in cursusmateriaal en notulen van relevante commissies, resultaten van onderwijsbeoordelingen en in de digitale leeromgeving. In deze standaard wordt eerst een korte beschrijving gegeven van de onderwijsprogramma's en de didactische uitgangspunten die aan de programma's ten grondslag liggen. Vervolgens worden de bevindingen van de commissie weergegeven met betrekking tot de inhoud en opbouw van de programma's, de vertaling van de eindkwalificaties in het onderwijs en het onderwijs in methodologie en wetenschappelijke vorming. Tot slot wordt kort aandacht besteed aan de staf, de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg en studiebegeleiding.

Didactische uitgangspunten

De didactische uitgangspunten van de opleidingen zijn deels terug te vinden in het facultair onderwijsbeleid van de faculteit der Letteren, en deels in de opleidingsspecifieke uitwerking hiervan.

De faculteit der Geesteswetenschappen heeft in 2012 een pakket van maatregelen ingevoerd om het studiesucces te vergroten. Deze maatregelen zijn er mede op gericht om de academische en sociale binding van studenten te vergroten, onder meer door veranderingen in de voorlichting en intake en het versterken van het tutoraat. Alle aspirant-studenten vullen een elektronische enquête in, die wordt geanalyseerd op diverse risicofactoren. Studenten die hoog scores krijgen een brief thuis en worden soms uitgenodigd voor een gesprek. De academische binding wordt verder vergroot door in de programmering van de opleidingen duidelijker leerlijnen aan te brengen, zodat studenten ieder semester met tenminste één onderdeel van hun hoofdvak bezig zijn.

Deze opleidingen hebben de maatregelen en de invoering van het eerder genoemde 8-8-4-model aangegrepen om de leerlijnen in met name de bacheloropleiding aan te scherpen. Het programma is opgebouwd rond twee leerlijnen, gericht op respectievelijk het verkrijgen van kennis over en inzicht in de geschiedenis en het ontwikkelen van academische vaardigheden. In didactisch opzicht heeft het programma een opbouw van kennisverwerving naar het in steeds grotere mate van zelfstandigheid onderzoek doen. Deze ontwikkeling zet zich voort in de masteropleiding, waar het zelfstandig uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek centraal staat.

De commissie heeft het studiemateriaal van de opleidingen bestudeerd en het didactisch concept besproken met studenten en docenten. Op basis hiervan is de commissie tot de conclusie gekomen dat de facultaire onderwijsvisie en de uitwerking ervan in de bachelor- en masteropleiding geschiedenis voldoende is. De opbouw van kennisverwerving naar het zelfstandig uitvoeren van onderzoek wordt herkend door docenten en studenten. Ook de werkvormen van de vakken sluiten naar het oordeel van de commissie goed aan op deze

opbouw. In de propedeuse volgt de student relatief veel overzichtsvakken, waar gebruik wordt gemaakt van hoorcolleges en kennistoetsen, terwijl in de hogere jaren en in de masteropleiding het accent steeds meer verschuift naar werkgroepen die worden getoetst met papers en onderzoeksopdrachten.

Opbouw en samenhang onderwijsprogramma's

De commissie heeft de beschrijving in de kritische reflectie bestudeerd en een steekproef genomen van cursussen uit iedere leerlijn en uit ieder studiejaar. Van deze cursussen heeft zij tijdens het bezoek inzage gekregen in al het cursusmateriaal: studiehandleidingen, literatuurlijsten, werkgroepopdrachten, toetsen met beoordelingsleutels en evaluatieresultaten. Daarnaast had zij toegang tot de digitale leeromgeving, waar zij inzage had in het cursusmateriaal van alle cursussen binnen de opleiding.

Het programma van de *bacheloropleiding Geschiedenis* (drie jaar, 180 EC) heeft twee leerlijnen: een vakinhoudelijke leerlijn, waarin de nadruk ligt op het verwerven van kennis en inzicht, en een leerlijn gericht op het verwerven van onderzoeks- en andere academische vaardigheden.

Het curriculum van de propedeuse bestaat uit de vakken: Inleiding in de geschiedenis (18 EC), Oude geschiedenis (6 EC), Middeleeuwse geschiedenis (6 EC), Nieuwe geschiedenis (6 EC), Nieuwste geschiedenis (6 EC) en Wereldgeschiedenis (6 EC). Daarnaast wordt in de propedeuse het Onderzoekseminar (12 EC) aangeboden. Het tweede en derde jaar van de bacheloropleiding bestaat uit een verplicht programma van 66 EC, een opleidingsgebonden keuzevak van 12 EC en 42 EC profileringsruimte. Het opleidingsgebonden keuzevak wordt overigens pas vanaf 2013-2014 ingevoerd; tot die tijd behoort deze 12 EC bij de vrije keuzeruimte in het programma. Het verplichte programma bestaat uit de vakken Nederlandse geschiedenis (6 EC), Geschiedenis in publieke debatten (6 EC), Onderzoekswerkgroep Moderne geschiedenis (12 EC), Onderzoekswerkgroep Premoderne geschiedenis (12 EC) en Wetenschapsfilosofie (12 EC). Het afstudeertraject bestaat uit een Literatuurtentamen, waarin studenten zich kunnen voorbereiden op de thematiek van hun afstudeerscriptie, en de bachelorscriptie (12 EC). Na de propedeuse kunnen studenten ook kiezen voor een speciaal traject Amerikanistiek. Hierin wordt een aantal verplichte geschiedenisvakken vervangen door de Engelstalige vakken Survey Course in American History (18 EC), Metropolitan America (12 EC) en twee themacolleges Amerikanistiek (ieder 6 EC).

De zeven masterprogramma's en de zes specialisaties binnen de *masteropleiding Geschiedenis* hebben een vergelijkbare inhoudelijke opbouw. Het totale programma omvat 60 EC en duurt nominaal 1 jaar. De kern bestaat uit het Masteratelier of Kernvak (18 EC), waarin inhoudelijke thema's uit de wetenschapsfilosofie en historiografie aan de orde komen en studenten worden voorbereid op het schrijven van een masterscriptie. Studenten schrijven de Masterscriptie (18 EC) in het tweede semester. De resterende 24 EC worden ingevuld met themacolleges en keuzevakken. De 12 EC die in het tweede semester hiervoor beschikbaar is, mag ook worden ingevuld met een stage of een verblijf aan een buitenlandse universiteit.

De commissie heeft vastgesteld dat voor zowel het bachelor- en het masterprogramma het curriculum logisch en samenhangend is opgebouwd. Het bachelorprogramma heeft een duidelijke opbouw waarin de inhoudelijke en de onderzoeksleerlijnen goed herkenbaar zijn. De commissie heeft waardering voor het feit dat het bachelorcurriculum een heldere opbouw naar steeds grotere complexiteit en vereiste zelfstandigheid heeft. Dit blijkt ten eerste uit de leerdoelen en de werkvormen van de vakken, die in de propedeuse vooral gericht zijn het verwerven van kennis en inzicht en in de latere jaren de nadruk meer leggen op het zelfstandig uitvoeren van onderzoek. De opleiding heeft daarnaast op diverse plaatsen in het

curriculum ingangseisen voor vakken geformuleerd, waardoor de toenemende moeilijkheidsgraad ook in de praktijk voldoende zichtbaar is. Ook de masteropleiding heeft een logische opbouw, waarin de voorbereiding op en het schrijven van de masterscriptie centraal staat.

Naar het oordeel van de commissie stellen de curricula van de bachelor- en masteropleiding de student in voldoende mate in staat om de beoogde eindkwalificaties te behalen. De eindtermen van de opleidingen zijn in het algemeen goed uitgewerkt in de leerdoelen van de vakken. De commissie heeft echter wel vastgesteld dat in het bachelorprogramma de vaardigheid om zelfstandig primaire bronnen te vergaren, verwerken en analyseren, onvoldoende in het programma aan de orde komt. Het gebruik van primaire bronnen is onderdeel van de eindtermen van de opleiding. Het is niet verplicht in de bachelorscriptie, en vormt ook geen onderdeel van de beoordelingscriteria. De commissie beveelt aan om deze discrepantie te herstellen. Verder is de commissie tot de conclusie gekomen dat de algemene facultaire eindtermen slechts in algemene zin een rol hebben gespeeld in het ontwerpen van de onderwijsprogramma's. Het verdient aanbeveling om de relatie tussen de facultaire eindtermen, de opleidingsspecifieke eindtermen en het programma nader te expliciteren.

De vakken zijn voor de studenten inzichtelijk en voldoende uitgebreid beschreven. In de studiehandleidingen wordt per cursus aangegeven welke voorkennis vereist is. De commissie heeft vastgesteld dat voor iedere cursus leerdoelen zijn geformuleerd en dat de toetsen gericht zijn op het behalen van de leerdoelen. De commissie heeft waardering voor de doordachte werkvormen die in verschillende vakken worden toegepast. Een voorbeeld hiervan zijn de films die studenten moeten maken in het kernvak van het masterprogramma publieksgeschiedenis. Ook de opzet van het vak Middeleeuwse geschiedenis, waar studenten wekelijks vragen bij een dossier kunnen beantwoorden en op die manier de theorie kunnen toepassen, is een voorbeeld van de doordachte werkvormen van het aangeboden programma.

De commissie is tot de conclusie gekomen dat beide programma's in voldoende mate bijdragen aan de wetenschappelijke vorming van de studenten. De onderzoeksprogramma's van de docenten komen op verschillende plaatsen terug in de curricula. Het programma van de bachelor besteedt in voldoende mate aandacht aan de verschillende aspecten van het geschiedkundig onderzoek. Het programma biedt ook voldoende gelegenheid tot het ontwikkelen van academische vaardigheden, met name in de onderzoeksseminars en onderzoekswerkgroepen. In deze vakken leren studenten in toenemende mate van zelfstandigheid historisch onderzoek uit te voeren en hierover mondeling en schriftelijk communiceren.

De commissie heeft geconstateerd dat de relatie van het bachelorprogramma met het werkveld ruimte biedt voor verbetering. De commissie vermoedt dat een versterking van de beroepsorientatie kan helpen bij het aanpakken van de lage rendementcijfers. Analyse van het studiemateriaal en gesprekken met studenten en docenten wijzen uit dat er slechts in beperkte mate gebruik wordt gemaakt van gastsprekers of opdrachten vanuit maatschappelijke organisaties. Gesprekken met studenten en alumni wezen bovendien uit dat het regelen van een stageplek tot dusverre nauwelijks werd gestimuleerd en ondersteund door de opleiding. Dit geldt zowel voor de bachelor- als voor de masteropleiding. De commissie heeft met instemming kennis genomen van de initiatieven om het aantal studenten dat stage loopt te vergroten. Zo worden onder meer de voorlichting over stagemogelijkheden geïntensiveerd en wordt er een website geopend met een stagebank speciaal voor studenten geschiedenis. De commissie beveelt aan om de effecten van deze maatregelen zorgvuldig te evalueren.

Studeerbaarheid en studielast

De commissie heeft geconstateerd dat de rendementen van de bacheloropleiding en de masteropleiding Geschiedenis zeer laag zijn. Van de herinschrijvers die in 2007 zijn gestart met hun bacheloropleiding, heeft slechts 45% na 4 jaar de studie afgerond. Voor de masteropleiding geldt dat net iets meer dan de helft van de studenten binnen twee jaar het programma heeft afgerond.

Uit een analyse van onderzoeken en gesprekken met studenten, docenten en opleidingsmanagement is de commissie gebleken dat de lage rendementen diverse oorzaken hebben. Er zijn een aantal externe factoren aan te wijzen. Zo lijken studenten vergeleken met hun collega's aan andere universiteiten relatief veel tijd te besteden aan nevenactiviteiten. Voor masterstudenten geldt dat zij vaak meer tijd aan de studie besteden om hun positie op de arbeidsmarkt te verbeteren, bijvoorbeeld door een langere stage te doen of tijdens het schrijven van de afstudeerscriptie hun professionele netwerk uit te bouwen. De commissie vindt dit begrijpelijk, maar is van mening dat dit voor de opleiding geen reden is om de lage rendementen te accepteren. Het verbeteren van de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden kan bijvoorbeeld ook binnen het curriculum gebeuren, bijvoorbeeld door meer ruimte te maken voor stage en andere praktijkopdrachten.

De commissie heeft geconstateerd dat op universitair en facultair niveau een groot aantal maatregelen zijn genomen om de rendementen te verhogen. Zo is de voorlichting en intake verbeterd om ervoor te zorgen dat studenten met de juiste verwachtingen aan de studie beginnen, en zijn het mentoraat en tutoraat geïntensiveerd. Ook het 8-8-4-model is bedoeld om studenten met kleinere onderwijsperiodes en meer tussentijdse toetsen aan te sporen tot regelmatig studeren. De effecten van deze maatregelen zijn nog niet duidelijk, maar moeten naar het oordeel van de commissie nauwkeurig gemonitord worden. De commissie is bovendien positief over het voornemen om met ingang van 2014 een bindend studieadvies (BSA) in te voeren aan het eind van het eerste jaar van de bacheloropleiding. De commissie merkt op dat de invoering van dit zeker vanuit landelijk perspectief bezien, aan de late kant is.

De commissie heeft, mede naar aanleiding van de lage rendementen, de studeerbaarheid van de programma's grondig bestudeerd en besproken met studenten, docenten en opleidingsmanagement. Hieruit bleek dat er in het programma zelf slechts één duidelijke vertragende factor aan te wijzen is. Het is voor studenten vaak moeilijk om een stage te vinden die past in de beschikbare 12 EC. De meeste stageplaatsen zijn groter van omvang, waardoor het voor studenten moeilijk is om de stage binnen de beschikbare tijd af te ronden of te combineren met het volgen van andere vakken. De commissie adviseert de opleiding om maatregelen te nemen om deze vertragende factor weg te nemen, bijvoorbeeld door actief te zoeken naar stages met een kortere doorlooptijd, dan wel door de combinatie van stage en het schrijven van de afstudeerscriptie of het volgen van andere vakken beter te faciliteren.

Uit het gesprek met studenten is de commissie gebleken dat zij het programma niet heel zwaar vinden. De inschatting van de aanwezige studenten was dat nominaal studeren mogelijk is met een studiebelasting van ongeveer 30 uur per week. De commissie adviseert op basis van dit signaal om de studielast van de programma's te evalueren en indien nodig te verhogen.

De commissie is tot de conclusie gekomen dat de studeerbaarheid van beide programma's voldoende is. De rendementen zijn weliswaar laag, maar de commissie heeft waargenomen dat dit vraagstuk hoog op de agenda staat van de faculteit, de docenten en het opleidingsmanagement. Verder zijn er, behoudens de stage, geen aanwijzingen gevonden voor specifieke struikelvakken of andere zaken in de organisatie van het onderwijs die vertragend

zouden werken. De commissie adviseert dan ook om de voorgenomen maatregelen voor verdere rendementsverhoging met kracht door te zetten en zorgvuldig te monitoren op basis van heldere doelstellingen.

Staf

De commissie heeft vastgesteld dat docenten onderwijs verzorgen dat aansluit bij hun onderzoeksexpertise. Dit geldt in het bijzonder voor de onderzoeksseminars en – werkgroepen en de keuzevakken, waar docenten delen van hun eigen onderzoeksprogramma toepassen in de opdrachten en colleges. De commissie is verder positief over het feit dat al het onderwijzend personeel vanaf collegejaar 2012-2013 bestaat uit gepromoveerde onderzoekers en dat ook stafleden met een tijdelijke aanstelling van langer dan een jaar alle gepromoveerd zijn. De commissie heeft ook met instemming geconstateerd dat de opleidingen worden verzorgd door een betrokken, enthousiaste staf, die goed op de hoogte is van zaken die binnen de opleidingen spelen, en die regelmatig initiatieven neemt om de kwaliteit van het onderwijs verder te verbeteren.

De hoge werkdruk van de staf is naar het oordeel van de commissie een punt van aandacht. De docent-studentratio van de bachelor- en masteropleiding gezamenlijk is met 1:44,2 zeer hoog te noemen. Omdat het onderwijs in de masterprogramma's relatief kleinschalig is, valt te verwachten dat de reële ratio voor de bacheloropleiding nog aanmerkelijk ongunstiger is. Het gesprek met de docenten wees ook uit dat de hoge werkdruk voor hen een punt van zorg is. Met name startende docenten hebben een hoge onderwijslast. Deze docenten gaven aan dat met name de onderzoeksactiviteiten hierdoor onder druk komen te staan. Docenten kiezen er soms zelfs voor om hun aanstellingsomvang te beperken tot 0,8 fte, zodat zij een vrije dag kunnen besteden aan hun onderzoek. De commissie vindt dit een onwenselijke situatie, die op termijn de verbinding tussen onderwijs en onderzoek en daarmee de kwaliteit van het onderwijs kan schaden. De commissie adviseert de opleidingen daarom om maatregelen te nemen ter verlichting van de werkdruk.

Opleidings specifieke kwaliteitszorg en studiebegeleiding

De commissie heeft kennis genomen van het systeem van evaluatie zoals dat in de kritische reflectie en het facultair rapport omschreven staat. Dit systeem is door de commissie getoetst door het bestuderen van diverse evaluaties, vergaderstukken van relevante gremia en gesprekken met docenten, de opleidingscommissies en het opleidingsmanagement. Alle vakken kennen studentevaluaties. De uitkomsten hiervan worden ingezien door de docent, zijn/haar direct leidinggevende, het hoofd onderwijs en de leden van de opleidingscommissie. Indien nodig worden negatieve beoordelingen met de betrokkenen besproken, bij voorkeur door de direct leidinggevende. Deze kan zelf het initiatief nemen, of handelen op verzoek van het hoofd onderwijs, die daartoe wordt geadviseerd door de opleidingscommissie. De samenhang van de curricula wordt bewaakt door de coördinatoren van de propedeuse, postpropedeuse en de masterprogramma's in overleg met de betrokken docenten.

De commissie heeft tijdens haar bezoek de vergaderstukken van de opleidingscommissies bestudeerd en gesprekken gevoerd met de student- en docentleden ervan. De commissie is op basis hiervan tot de conclusie gekomen dat de opleidingscommissies naar goed functioneren, en zowel proactief als reactief onderwerpen met betrekking tot de opleidingskwaliteit aan de orde stellen. De OC benut haar mogelijkheden ten volle. Voorbeelden hiervan zijn de adviserende rol die de opleidingscommissies hebben gespeeld bij de invoering van het 8-8-4-model, waarbij knelpunten bij de invoering ervan door de opleidingscommissies zijn geadresseerd bij de docenten en het opleidingsmanagement. Naast bovengenoemde evaluaties voeren de opleidingscommissies regelmatig eigen kwalitatieve vakevaluaties uit op basis van

gesprekken met docenten en studenten. Resultaten worden indien nodig teruggekoppeld aan verantwoordelijke docenten of hun leidinggevendenden. De commissie heeft wel geconstateerd dat de verslaglegging door de opleidingscommissies voor verbetering vatbaar is. De verslagen besteden weinig aandacht aan het formuleren van concrete actiepunten en de uitvoering hiervan.

Overwegingen

De commissie heeft de *bacheloropleiding Geschiedenis* bestudeerd en vastgesteld dat het curriculum een logische samenhang vertoont en in voldoende mate aansluit op de beoogde eindkwalificaties. De commissie heeft waardering voor de herkenbare leerlijnen en de duidelijke opbouw in complexiteit en vereiste zelfwerkzaamheid van studenten in de loop van het programma. Ook de ontwikkeling van academische vaardigheden komt in voldoende mate aan de orde in het programma. De commissie vraagt wel aandacht voor een versterking van de oriëntatie op de arbeidsmarkt en het gebruik van primaire bronnen in het de bachelorscriptie. De commissie ondersteunt de recente maatregelen om stages te stimuleren.

Het curriculum van de *masteropleiding Geschiedenis* heeft naar het oordeel van de commissie eveneens een logische opbouw en stelt studenten in staat om de eindkwalificaties van de opleiding te behalen. De commissie heeft waardering voor de wijze waarop de breedte van de keuzemogelijkheden in de masterprogramma's gecombineerd wordt met een consistente opbouw van het programma. Ook in de masteropleiding kan meer aandacht worden besteed aan de oriëntatie op de arbeidsmarkt en is het van groot belang dat de genomen maatregelen om het lopen van een stage te stimuleren en te vergemakkelijken onverkort worden doorgevoerd.

Bachelor- en masteropleiding Geschiedenis

De commissie heeft waardering voor de aandacht voor wetenschappelijk onderzoek in beide opleidingen, en heeft vastgesteld dat het onderwijs dicht op het onderzoek van de docenten ligt. Het onderwijs wordt verzorgd door gemotiveerde en betrokken docenten. Wel vraagt de commissie aandacht voor de hoge docent-studentratio en de daaruit voortvloeiende hoge werkdruk van de stafleden. De commissie heeft verder vastgesteld dat de opleidings specifieke kwaliteitszorg voor beide opleidingen voldoende functioneert.

Conclusie

Bacheloropleiding Geschiedenis: de commissie beoordeelt Standaard 2 als 'voldoende'.

Masteropleiding Geschiedenis: de commissie beoordeelt Standaard 2 als 'voldoende'.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Toetsing

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek het toetsbeleid, de procedures rondom toetsing en de toegepaste toetsvormen bestudeerd. Zij heeft hiertoe verschillende toetsmaterialen uit beide opleidingen ingezien, waaronder gemaakte toetsen, antwoordsleutels, beoordelingsformulieren en proeftentamens.

De toetsen van zowel de bachelor- als de masteropleiding zijn naar het oordeel van de commissie voldoende gevarieerd. Naast meer traditionele vormen als tentamens, werkstukken en essays, worden sommige vakken afgesloten met toetsen waarin studenten mediaproducties samenstellen, externe presentaties verzorgen of opdrachten uitvoeren in samenwerking met musea of onderzoeksinstituten. De commissie heeft voor de bacheloropleiding eveneens vastgesteld dat de opbouw in complexiteit en zelfstandigheid in de bacheloropleiding ook te herkennen is in de toetsvormen. Waar in het eerste jaar vooral schriftelijk getentamineerd wordt, verschuift het zwaartepunt in het tweede en derde jaar naar het toetsen van schriftelijke werkstukken en presentaties.

De wijze van beoordeling is naar het oordeel van de commissie voldoende transparant. De cursushandleidingen die de commissie bestudeerd heeft geven studenten adequate informatie over de inhoud en de wijze van toetsing en beoordeling. Gesprekken met studenten wezen uit dat zij tevreden zijn over de informatievoorziening over toetsing. De commissie heeft vastgesteld dat in het algemeen heldere protocollen worden toegepast bij de beoordeling. Studenten bleken ook tevreden te zijn over de informatievoorziening over de toetsing en de feedback die zij ontvangen over hun beoordeling.

De commissie heeft vastgesteld dat voor de toetsing van de bachelorscriptie geen tweede beoordelaar wordt ingezet. Gesprekken met het opleidingsmanagement en de docenten wezen uit dat het facultair beleid is om bachelorscripties in principe door één docent te laten beoordelen. De commissie is van mening dat het instellen van een tweede lezer de betrouwbaarheid van de beoordeling vergroot, maar heeft ook begrip voor het feit dat dit uit kosten oogpunt niet haalbaar is. De commissie beveelt wel aan om bij zeer hoge cijfers en nipte voldoende een tweede lezer in te stellen. Ook adviseert de commissie om te onderzoeken of het mogelijk is om via andere methoden, bijvoorbeeld een onder de verantwoordelijkheid van de examencommissie uit te voeren steekproefgewijze controle van scriptiebeoordelingen, de onafhankelijkheid van het oordeel over de bachelorscriptie te waarborgen. De onafhankelijkheid van de beoordeling verdient in de ogen van de commissie aandacht.

De commissie heeft met instemming geconstateerd dat zowel bij de bachelor- als de masteropleiding structureel gebruik wordt gemaakt van beoordelingsformulieren voor de afstudeerscripties. De commissie is echter wel van mening dat als de bachelorscriptie geldt als het centrale eindwerkstuk van de opleiding, alle eindtermen moeten terugkomen in de

beoordeling ervan. Dit is nu niet het geval. Zo stellen de eindtermen wel dat de afgestudeerde vaardig moet zijn in het gebruik van primaire bronnen, terwijl het beoordelingsformulier ook ruimte laat voor het uitsluitend gebruik van secundaire bronnen. De commissie beveelt aan dat het beoordelingsformulier voor de bachelorscriptie consistent wordt gemaakt met de eindtermen van de opleiding. Voor de masteropleiding geldt dat verschillende programma's en specialisaties nog uiteenlopende beoordelingsformulieren hanteren, terwijl de eindtermen voor alle programma's gelijk zijn. De commissie ondersteunt dan ook de voorgenomen evaluatie en herziening van de beoordelingsformulieren voor de masterprogramma's.

Systeem van toetsing en examencommissie

Het facultaire systeem van toetsing van de opleidingen staat beschreven in de Onderwijs- en Examenregeling. Alle regelingen met betrekking tot de toetsing - van de organisatie, de bekendmaking van de uitslag tot het inzagerecht en het vrijstellingenbeleid - zijn hierin opgenomen.

De kritische reflectie beschrijft het facultaire toetsbeleid als volgt. De examinerator (de docent) maakt bij het ontwikkelen van een nieuwe toets gebruik van peer review (advies van een collega) of een andere wijze van controle op de validiteit en betrouwbaarheid, bijvoorbeeld door gebruik te maken van evaluaties van eerdere toetsing of onderwijskundig advies. De programmamanager (coördinator propedeuse, bachelor en master) faciliteert peer review, bijvoorbeeld door dit punt te beleggen in een vergadering van het programmamanager, en de gezamenlijke bespreking van toetsen een aantal maal per jaar te agenderen. De examencommissie benoemt jaarlijks de examineratoren. In het reglement van de examencommissie is vastgelegd aan welke voorwaarden een examinerator dient te voldoen, en op welke wijze benoeming van de examineratoren geschiedt. De examinerator draagt er zorg voor dat zijn toetsen voldoen aan de kwaliteitscriteria zoals vastgesteld door de examencommissie in een protocol. De programmamanager evalueert jaarlijks in een vergadering van het programmamanager het toetsprogramma van de opleiding. De examinerator legt bovendien een toetsdossier aan, waarin onder meer zijn opgenomen de studiehandleiding inclusief toetsregeling, alle afgenomen toetsen, beoordelingsformulieren en een verslaglegging van de totstandkoming en de resultaten van de toets.

De commissie is op basis van inzage in toetsdossiers en andere documenten, alsmede door gesprekken met docenten en het opleidingsmanagement tot de conclusie gekomen dat het hierboven beschreven toetsbeleid nog niet geheel geïmplementeerd is. Zo bleek de verslaglegging van de toetsen van enkele vakken zeer summier, en bleken niet alle docenten op de hoogte te zijn van de verplichting om toetsdossiers aan te leggen. De commissie beveelt dan ook aan om de komende tijd veel aandacht te besteden aan een zorgvuldige en consequente doorvoering van het facultaire toetsbeleid. De commissie heeft wel geconstateerd dat docenten veelvuldig overleg plegen over diverse aspecten van toetsing, en dat de opleidings- en examencommissies dit thema ook hoog op de agenda hebben staan. Het de facto toetsbeleid van de opleidingen is daarom naar het oordeel van de commissie van voldoende niveau, met dien verstande dat de verslaglegging en het aanleggen van dossiers zorgvuldiger moet gebeuren.

De commissie heeft uit de beschrijving in de kritische reflecties en de gesprekken tijdens het visitatiebezoek vastgesteld dat de examencommissies hun wettelijke taken naar behoren vervullen. De examencommissies hebben een start gemaakt met het evalueren van de toetsdossiers en de studiehandleidingen systematisch geëvalueerd. Ook hebben de examencommissies een belangrijke rol gespeeld in de ontwikkeling en herziening van beoordelingsformulieren van de afstudeerscripties.

Gerealiseerde eindkwalificaties

Om het gerealiseerd eindniveau van de *bachelorstudenten* te beoordelen heeft de commissie 15 bachelorscripties bestudeerd uit de studie jaren 2010-2011 en 2011-2012. Het betreft hier een selectie van scripties die door de opleiding is beoordeeld met cijfers uiteenlopend van een 6 tot een 9. Voor het overige zijn de scripties willekeurig geselecteerd, waarbij wel scripties van verschillende afstudeerbegeleiders zijn uitgekozen. De commissie heeft verder een gesprek gevoerd met enkele scriptiebegeleiders .

De commissie heeft vastgesteld dat de bachelorscripties voldoen aan de door de opleiding gestelde eisen. Eén scriptie is door de commissie als onvoldoende beoordeeld. Hierin was vooral de methodologische verantwoording gebrekkig. In mindere mate heeft de commissie deze tekortkomingen ook waargenomen bij de als voldoende beoordeelde scripties. De commissie heeft echter ook enkele goede tot zeer goede scripties gelezen. Omdat de commissie één onvoldoende scriptie als incident beschouwt, beoordeelt zij het gerealiseerde eindniveau van de bacheloropleiding Geschiedenis als voldoende.

De commissie heeft voorafgaande aan het visitatiebezoek 15 masterscripties beoordeeld uit de studie jaren 2010-2011 en 2011-2012. Evenals bij de bachelorscripties gaat het om een selectie die door de opleiding is beoordeeld met cijfers uiteenlopend van een 6 tot een 9. Voor het overige zijn de scripties willekeurig geselecteerd, waarbij wel scripties van verschillende afstudeerbegeleiders zijn uitgekozen, en zijn scripties uitgekozen van verschillende programma's en specialisaties.

De commissie heeft vastgesteld dat de scripties voldoen aan de door de opleiding gestelde eisen. Eén scriptie is door de commissie als onvoldoende beoordeeld. Hierin was met name de probleemstelling onvoldoende afgebakend. De commissie heeft echter ook enkele goede tot zeer goede scripties gelezen. Omdat één onvoldoende scriptie binnen de bandbreedte valt, beoordeelt de commissie het gerealiseerde eindniveau van de bacheloropleiding Geschiedenis als voldoende.

Overwegingen

De commissie heeft veel aandacht besteed aan de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de toetsing en heeft vastgesteld dat deze voldoende is. De toetsen in beide opleidingen zijn voldoende gevarieerd en sluiten aan op de leerdoelen van de cursussen. De toetsen laten in de bacheloropleiding een toenemende complexiteit zien. Studenten worden in het algemeen goed geïnformeerd over beoordelingscriteria en toetsprocedures. De commissie heeft waardering voor de doordachte toetsvormen in diverse vakken. Wel is de commissie van oordeel dat de beoordelingscriteria van de bachelorscriptie consistent moeten worden gemaakt met de eindtermen van de bacheloropleiding, in het bijzonder voor wat betreft het gebruik van primaire bronnen in het onderzoek.

De commissie heeft vastgesteld dat het systeem van toetsing en de kwaliteitsborging ervan van voldoende niveau is. Het facultaire toetsbeleid is doordacht en volledig, maar is blijkens de incomplete toetsdossiers nog niet geheel geïmplementeerd. Niettemin wordt door docenten voldoende aandacht besteed aan de transparantie, betrouwbaarheid en validiteit van de toetsen en de beoordelingen. De examencommissies vullen hun wettelijke taak als eindverantwoordelijke voor de kwaliteit van toetsing naar behoren in.

De commissie heeft volgens het vastgelegde protocol een selectie van afstudeerscripties van de opleidingen beoordeeld, en op basis daarvan vastgesteld dat het gerealiseerde eindniveau van de bachelor- en de masteropleiding voldoende is.

Op basis van bovenstaande conclusies, waarbij het gerealiseerde eindniveau een doorslaggevende rol speelt, beoordeelt de commissie de bachelor- en de masteropleiding op standaard 3 met een voldoende.

Conclusie

Bacheloropleiding Geschiedenis: de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

Masteropleiding Geschiedenis: de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

Algemeen eindoordeel

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Geschiedenis* als ‘voldoende’.

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Geschiedenis* als ‘voldoende’.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

Prof. dr. Marjan Schwegman is directeur van het NIOD, instituut voor oorlogs-, holocaust- en genocidestudies te Amsterdam, een instituut van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Daarnaast is zij onbezoldigd hoogleraar met als leeropdracht ‘politiek en cultuur van de lange twintigste eeuw’. Van 2003 tot 2007 was zij directeur van het Koninklijk Nederlands Instituut te Rome. Daarvoor was zij in verschillende wetenschappelijke functies verbonden aan de Universiteit Leiden, de Universiteit van Amsterdam, de Universiteit Maastricht en de Universiteit Utrecht. Haar onderzoek wordt gekenmerkt door een biografische benadering en richt zich met name op de Italiaanse geschiedenis van de 19de en 20ste eeuw. Zij promoveerde in 1989 op een biografie van de Italiaanse feministe Gualberta Beccari (1842-1906). Haar in 1999 gepubliceerde biografie van de reformpedagoge Maria Montessori werd in verschillende talen vertaald. Haar recente en lopende onderzoek richt zich op de betekenis van gender en oorlogsheroïek voor processen van natievorming.

Prof. dr. Luc François is gewoon hoogleraar in de geschiedenis aan de Universiteit van Gent, met als specialisatie ‘nieuwste geschiedenis’. Van 2001 tot 2006 was hij onderwijsdirecteur van deze universiteit en van 2004 tot maart 2011 directeur van de Associatie Universiteit Gent. Momenteel is hij rectoraal adviseur internationalisering. In de Vlaamse Interuniversitaire Raad is hij voorzitter van de Commissie Opleidingsaanbod en co-voorzitter van de werkgroep ‘Learning outcomes’. Sinds oktober 2011 is hij voorzitter van de HBO5-commissie, die de minister van Onderwijs en Vorming advies verleent over de aanvragen tot inrichting van HBO5-opleidingen (‘associate degrees’). Op verzoek van de NVAO zetelt hij in diverse commissies, belast met de audits aan Nederlandse hogescholen met betrekking tot de institutionele toets kwaliteitszorg.

Harmen Bredeveld MSc is student geschiedenis aan de Universiteit Leiden. Zijn specialisaties zijn Atlantische geschiedenis en geschiedenis van de ontwikkelings-samenwerking. Naast geschiedenis heeft hij ook economie gestudeerd, hierin behaalde hij in 2008 zijn masterdiploma. Harmen Bredeveld is als student lange tijd actief geweest in de studentenvertegenwoordiging aan de Universiteit Leiden. Hij heeft zich ingezet binnen de Opleidingscommissie van Geschiedenis, in de Faculteitsraad van de Faculteit der Geesteswetenschappen en als assessor (student-lid) van het Faculteitsbestuur van Geesteswetenschappen. Naast zijn studie Geschiedenis doceert Harmen Bredeveld parttime economie aan de Faculteit der Rechten van de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Dr. Jan van Herwaarden was tussen 1964 en 2005 verbonden aan achtereenvolgens de Rijksuniversiteiten van Groningen en Utrecht en de Erasmus Universiteit Rotterdam, laatstelijk als bijzonder hoogleraar Cultuurgeschiedenis i.h.b. van Middeleeuwen en Renaissance. Hij was één van de oprichters van de studierichting Maatschappijgeschiedenis (thans ESHCC) aan de EUR (1978). Hij promoveerde in 1978 in Groningen op het proefschrift *Opgelegde bedevaarten*. Zijn talrijke publicaties betreffen in eerste instantie bedevaarten, en dan speciaal die naar Santiago de Compostela, maar gaan ook over stadsgeschiedenis, met name van Dordrecht (1996) Floris V en zijn tijd (1988; 1996) en Erasmus (vooral sedert 1998). Zelf beschouwt hij (na zijn proefschrift) als zijn belangrijkste publicatie *Between Saint James and Erasmus* (Boston-Leiden 2003).

Prof. dr. Jan Orbie is professor in the rank of senior lecturer at the Department of Political Science and co-director of the Centre for EU Studies at Ghent University in Belgium. He lectures different courses in the Master for EU Studies at Ghent University, such as Theories of European Integration, European External Policies, Current Issues in EU Politics, and EU

Trade Politics. His research focuses on the international policies of the EU. He is the author of numerous chapters, articles and edited books on EU trade politics and development, the EU's global social policy, and EU democracy promotion. He is also Erasmus coordinator of the Department of Political Science. He has been a member of several visitation committees on European Studies in Flanders in 2010-2011.

Anne Stickers BA is in februari 2013 afgestudeerd aan de bacheloropleiding Internationale Betrekkingen & Internationale Organisatie van de Rijksuniversiteit Groningen. In 2008 behaalde zij daarnaast een propedeuse in Midden-Oosten Studies. Anne Stickers heeft veel ervaring in de studentenvertegenwoordiging. Ze zat een jaar in de Opleidingscommissie van Midden-Oosten Studies en was een jaar student-lid van het Afdelingsbestuur van Internationale Betrekkingen. Ook was zij studentvertegenwoordiger in verscheidene sollicitatiecommissies. Naast haar studie heeft Anne Stickers veel activiteiten ondernomen voor de studievereniging en de Europese studentenvereniging AEGEE. In het eerste half jaar van 2013 loopt Anne Stickers stage bij de International Fellowship of Reconciliation, een internationaal netwerk van vredes- en mensenrechtenorganisaties. In september 2013 zal zij beginnen aan haar masteropleiding.

Dr. Ulrich Tiedau is docent geschiedenis van de Lage Landen (Senior Lecturer in modern Low Countries history and society) aan de afdeling Nederlands van het University College London (UCL). Daarnaast is hij Associate Director van het UCL Centre for Digital Humanities. Zijn belangrijkste gebieden van onderzoek zijn transnationale uitwisselingen tussen de Benelux-landen en hun buurlanden, culturele en sociale aspecten van oorlogen, en border studies. Hij heeft gepubliceerd over onderwerpen zoals intellectuele geschiedenis, culturele transfers en identiteit in grensregio's, en de Europese gedachte, evenals over afstandsonderwijs en digitale geesteswetenschappen. Sinds 2005 is hij hoofdredacteur van *Dutch Crossing: Journal of Low Countries Studies*, het belangrijkste peer-reviewed tijdschrift in het Engels over interdisciplinaire Lage Landen Studies, waarvoor hij in december 2009 een eervolle vermelding in de Phoenix Prijs voor Significant Editorial Achievement werd toegekend door de *MLA Council of Editors of Learned Journals* (CELJ).

Prof. dr. Ingeborg Tömmel is professor emeritus voor internationale en Europese politiek en Jean Monnet Chair in European Politics and Policies aan de universiteit Osnabrück. Van 2007 tot 2011 was zij directeur van het Osnabrück Jean Monnet Centre of Excellence in European Studies. Zij won de Diefenbaker-Award van de Canadian Council voor het academische jaar 2005/06. Eerder hield zij posities aan de universiteiten van Berlijn (FU) en Nijmegen (NL); verder doceerde zij als *visiting professor* aan de universiteiten van Victoria (BC, Canada), Ottawa (ON, Canada) en Kairo (Egypte). Zij is auteur van talrijke publicaties over het politieke stelsel van de EU, governance und policy-making van de EU en de implementatie van Europese politiek in de lidstaten.

Dr. Amanda Kluvel is als universiteit hoofddocent verbonden aan de Faculteit der Cultuur- en Maatschappijwetenschappen van de Universiteit Maastricht. Zij is tevens opleidingsdirecteur van de internationale bacheloropleiding Cultuurwetenschappen/Arts and Culture. Voorheen was zij voorzitter van de opleidingscommissie Geschiedenis en propedeusecoördinator van de opleiding Geschiedenis van de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam (UvA). Aan de UvA was zij voorzitter van de Klankbordgroep Onderwijs van de Faculteit der Geesteswetenschappen en lid van de universitaire Werkgroep Studiesucces (en één van de auteurs van het (interne) rapport: Studiesucces aan de Universiteit van Amsterdam -2009). Aan de Universiteit voor Humanistiek was zij voorzitter van de Universiteitsraad en lid van de Opleidingscommissie.

Zij is enige tijd gedetacheerd geweest door de afdeling Onderwijsontwikkeling en Onderwijsresearch van de Universiteit Maastricht voor een onderzoek naar taken in het probleem gestuurd onderwijs (pgo) voor de doctoraalopleiding Cultuur- en Wetenschap Studies (CWS) aan de toenmalige Faculteit der Algemene Wetenschappen.

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

Domeinspecifiek referentiekader visitatie Geschiedenis, Europese Studies en Internationale Betrekkingen

1. Inleiding

Dit referentiekader is bedoeld voor de bachelor- en masteropleidingen aan de universiteiten in Nederland, die in het kader van de landelijke onderwijsvisitatie in de Geesteswetenschappen worden beoordeeld. Het betreft hier de bachelor en masteropleidingen Geschiedenis en Europese Studies en de masteropleidingen Internationale Betrekkingen.

Omdat de visitatie betrekking heeft op een breed spectrum van opleidingen, is gekozen voor een referentiekader dat niet prescriptief van aard is, maar veel ruimte geeft aan opleidingen om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de eigen invalshoek keuzes te maken en accenten te leggen. Het QANU-kader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen te formuleren en om te onderbouwen dat aan de NVAO-criteria voor niveau en oriëntatie wordt voldaan.

Bij het opstellen van dit referentiekader is gebruik gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, met name op het onderzoek naar History van het *Trans-national European Evaluation Project* (TEEP) van ENQA¹, de *Subject benchmark statement: History* van de Quality Assurance Agency for Higher Education (UK)² en de *Tuning Template European Studies*.³ In het navolgende wordt allereerst ingegaan op de doelstellingen die door de opleiding bereikt moeten worden, met name de domeinspecifieke eindtermen en kwalificaties. Aansluitend worden in de domeinspecifieke eisen de inrichting en inhoud van het programma besproken.

2. Doelstellingen en aard van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen die in de visitatie Geschiedenis, Europese Studies en Internationale Betrekkingen worden beoordeeld, hebben als doel studenten op te leiden tot een elementair (bachelor), dan wel meer specialistisch (master) wetenschappelijk niveau op het gebied van het object van de studie. Daarnaast bereiden ze studenten voor op een maatschappelijke loopbaan, waarbij de kennis en vaardigheden die binnen de studie verworven zijn in praktijk kunnen worden gebracht. Dit verwijst niet zozeer naar een bepaalde beroepsactiviteit, als wel naar wat de samenleving in de eerste plaats verwacht van bachelors en masters van de opleidingen, die in de visitatie Geschiedenis, Europese Studies en Internationale Betrekkingen worden beoordeeld. Dit betekent dat zowel het wetenschappelijk niveau als de maatschappelijke relevantie dienen te zijn gegarandeerd. Actuele ontwikkelingen binnen het vakgebied krijgen voldoende aandacht in de opleiding. Eén van de doelen van de bacheloropleiding is de student zodanig op te leiden dat hij gekwalificeerd is voor een masteropleiding. Voor de (research) master geldt dat de student zodanig wordt opgeleid dat hij zelfstandig wetenschappelijk onderzoek kan uitvoeren. In principe houdt dit een dusdanig niveau in, dat de afgestudeerde master zelfstandig een proefschrift kan schrijven, al zal in de praktijk de master die doorstroomt in een promotietraject, vaak ook nog aanvullend of specifiek onderwijs volgen alvorens zelfstandig wetenschappelijk onderzoek uit te kunnen voeren.

¹ <http://www.enqa.eu/files/TEEP%20Hist%20final%20pdf0.pdf>

² <http://www.qaa.ac.uk/Publications/InformationAndGuidance/Documents/history07.pdf>

³ http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/documents/Template_European_Studies.pdf

De commissie verwacht van de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de visitatie Geschiedenis, Europese Studies en Internationale Betrekkingen beoordeeld worden, dat zij tot doel hebben:

1. Kennis van en inzicht te bieden in het vakgebied van de opleiding. Dat houdt voor de opleidingen Geschiedenis in het aanleren van kennis over de mondiale historische ontwikkelingen, in het bijzonder in Europa; voor de opleidingen Europese Studies het aanleren van kennis over Europese historische en relevante contemporaine ontwikkelingen (politiek en cultuur in brede zin) en, in specifieke gevallen, over het proces van Europese integratie, en voor de opleidingen Internationale Betrekkingen kennis van de complexiteit en de interdependentie van mondiale politieke, economische en culturele ontwikkelingen; voor alle opleidingen geldt dat zij inzicht bieden in de (historische en/of hedendaagse) meest relevante (internationale) kwesties, instituties en academische paradigma's;
2. De student zodanig te vormen dat hij zich in woord en geschrift goed op academisch niveau kan uitdrukken;
3. De student vertrouwd te maken met de waarde van de wetenschappelijke benadering, waar inzicht in theorie en methodologie en een optiek van relativiteit van interpretaties een wezenlijk onderdeel van uitmaken;
4. Een kader te bieden waarbinnen de student probleemgericht leert omgaan met de verworven theorie en kennis, en het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier leert toe te passen op verschillende soorten (historische) bronnen en literatuur;
5. Een evenwicht te bieden tussen breedte en diepte van kennis en inzicht, waarbij het accent verschuift van breedte in de bachelor naar diepte in de master;
6. Studenten bewust te maken van de discipline- en nationale grenzen die worden overschreden dan wel geslecht in de praktijk van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek;
7. De student de vaardigheden te leren die nodig zijn voor zelfstandige oriëntatie op relevante beroepssectoren.

De bacheloropleiding biedt een algemene en brede basisopleiding en leidt op tot een elementair academisch niveau. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping per vakgebied. Bij de masteropleiding is het ook denkbaar dat de specialisatie en verdieping meerdere vakgebieden bestrijken en/of een interdisciplinair karakter heeft.

3. Eindtermen en kwalificaties van de bacheloropleiding

Studenten die een bachelor hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Geschiedenis, Europese Studies en Internationale Betrekkingen beoordeeld worden, beschikken over de volgende domeinspecifieke kennis en vaardigheden. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie en de eigen invalshoek keuzes maken en accenten leggen.

Kennis

- Voor de opleidingen Geschiedenis kennis van en inzicht in historische epochen van de oudheid tot en met het heden en in de voornaamste ontwikkelingen in de geschiedwetenschap en historiografie; voor de opleidingen Europese Studies kennis van en inzicht in historische en actuele ontwikkelingen op Europees niveau of in een Europees vergelijkend perspectief, alsmede kennis van de belangrijkste historiografische, geesteswetenschappelijke en/of politiek-wetenschappelijke en theoretische stromingen in de studie van Europa, waaronder het proces van Europese samenwerking en voor de opleidingen Internationale Betrekkingen kennis van en inzicht in de ontwikkeling en de

onderlinge samenhang van belangrijke processen, instituties en ideeën in een internationaal / mondiaal perspectief, alsmede van de relevante theoretische benaderingen op het terrein van de internationale betrekkingen.

- Kennis van en inzicht in de eigentijdse ontwikkelingen vanuit een historisch/maatschappelijk/politiek/geesteswetenschappelijk/internationaal perspectief;
- Kennis van theoretische en wetenschapsfilosofische achtergronden en tradities van geschiedkundig onderzoek, dan wel (geesteswetenschappelijk en/of politiek wetenschappelijk) onderzoek op het terrein van de Europese Studies of het terrein van de geesteswetenschappelijke en/of politiek wetenschappelijke bestudering van de internationale betrekkingen;
- Besef van historische contexten; van Europese en van internationale / mondiale complexiteit, diversiteit en samenhang;
- Vermogen tot oordeelsvorming over historische processen en hun doorwerking in de eigen tijd; voor opleidingen Europese studies meer in het bijzonder oordeelsvorming over bijvoorbeeld bestuurlijke processen op bovennationaal niveau;
- Kennis van interdisciplinaire werkwijzen.

Vaardigheden

- In staat tot analyse van wetenschappelijke teksten en tot schriftelijke en mondelinge rapportage daarover;
- In staat tot snel verzamelen, selecteren en organiseren van secundaire literatuur en bronnen en hiermee zelfstandig kunnen werken;
- In staat tot het schrijven van een werkstuk volgens de eisen van de wetenschappelijke discipline;
- Het beheersen van voor het vakgebied relevante ICT-vaardigheden;
- In staat om vraagstukken te beoordelen dan wel in staat om vraagstukken vanuit een vergelijkend (disciplinair, internationaal, Europees en/of mondiaal) perspectief te beoordelen;
- In staat om theorie en methode toe te passen in praktijk-gerelateerde opdrachten;
- Het beschikken over flexibiliteit om de (historische en/of politiek wetenschappelijke) kennis en (historische en/of politiek wetenschappelijke) vaardigheden te integreren in een beroep dat niet strikt aansluit bij de opleiding;
- Studenten zijn zich bewust van de discipline- en nationale grenzen die worden overschreden dan wel geslecht in de praktijk van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek;
- In staat tot zelfstandige oriëntatie op relevante beroepssectoren.

Academische attitude

- Blijk geven van het vermogen tot oordeelsvorming op het vakgebied mede gebaseerd op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische aspecten;
- Blijk geven van het vermogen tot reflectie op eigen verantwoordelijkheid;
- Respect tonen voor de meningen van anderen.

Afstemming op de arbeidsmarkt

Uit de opleiding blijkt dat de eindkwalificaties afgestemd zijn op de eisen van de arbeidsmarkt.

De bacheloropleidingen binnen het domein Geschiedenis, Europese Studies en Internationale Betrekkingen zijn vanuit beroepsperspectief overwegend generalistische opleidingen, die hun waarde op de arbeidsmarkt ontleen aan de academische vorming en vaardigheden die boven omschreven zijn.

Voor interdisciplinaire opleidingen Europese studies geldt in het bijzonder dat afgestudeerden in staat zijn om beleidsthema's en/of maatschappelijke vraagstukken vanuit verschillende perspectieven te analyseren en onderling op elkaar te betrekken

4. Eindtermen en kwalificaties masteropleiding

De masteropleiding bouwt wat kennis en vaardigheden betreft voort op de bacheloropleiding. Onderstaande eindtermen zijn van toepassing, afhankelijk van de keuze voor één of meerdere specialismen in de masteropleiding.

Studenten die een master hebben afgerond in één van de opleidingen die in het kader van de visitatie Geschiedenis, Europese Studies en Internationale Betrekkingen worden beoordeeld, dienen over de volgende kennis en vaardigheden te beschikken. Opleidingen kunnen hierin naar de aard van het object van studie en naar de aard van de eigen invalshoek keuzes maken en accenten leggen.

Kennis

- Kennis van en het vermogen tot actieve deelname aan de wetenschappelijke activiteiten van de discipline(s), in het bijzonder op het gebied van de gevolgde specialisatie. Dit impliceert voldoende kennis en inzicht voor het zelfstandig opzetten en uitvoeren van historisch onderzoek, dan wel geesteswetenschappelijk onderzoek naar Europese vraagstukken of geesteswetenschappelijk onderzoek naar internationale betrekkingen;
- Grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën en de kernbegrippen, de onderzoeksmethoden en –technieken;
- Kennis van de complexiteit en diversiteit van het verleden en het vermogen om deze kennis bij de beoordeling van eigen en ander onderzoek toe te passen.

Vaardigheden

- Het beschikken over technische en theoretische vaardigheden om op een zelfstandige en wetenschappelijke wijze (historische en/of politiek wetenschappelijke) bronnen en literatuur te verzamelen, te analyseren en te beoordelen met als doel op een creatieve wijze verklarende of inzichtelijke werkhypothesen te formuleren en te toetsen en daarmee een bijdrage te leveren aan relevante wetenschappelijke debatten;
- In staat om theorie en methode toe te passen in praktijkgerelateerde opdrachten;
- Het beschikken over mondelinge en schriftelijke vaardigheden om de (historische en/of politiek wetenschappelijke) kennis en de resultaten van (eigen) wetenschappelijk onderzoek op een heldere en boeiende wijze kenbaar te maken aan zowel vakgenoten als het bredere publiek;
- In staat tot omgaan met divers en weerbarstig bronnenmateriaal.

Academische attitude

- Bereid en in staat tot rekening houden met sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische aspecten bij de oordeelsvorming over en analyse van complexe vraagstukken op het eigen vakgebied;
- Bereid en in staat tot reflectie op methodische, historische en ethisch-maatschappelijke aspecten van de betrokken wetenschap;

- Reflectie op morele vraagstukken, verband houdend met het eigen vakgebied.

Afstemming op de arbeidsmarkt

Afgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om academische beroepen of functies te kunnen vervullen, waarvoor een wetenschappelijke masteropleiding, vereist of dienstig is. Onder academische beroepen worden beroepen verstaan, waarin duurzame kennisontwikkeling, -verwerving of -verwerking, bereidheid om nieuw en/of onontgonnen terrein te betreden en het dragen van verantwoordelijkheid samengaan.

5. Inhoud/programma bacheloropleiding

Tijdens de bacheloropleiding dienen studenten te worden ingewijd in het analyseren van teksten, in het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek en in het schrijven van wetenschappelijke teksten.

De verantwoordelijken voor de opleiding bezinnen zich op de toenemende noodzaak van kennis van de Engelse taal in het (geven van) onderwijs en in de wetenschappelijke communicatie.

In de bacheloropleiding wordt aandacht geschonken aan de maatschappelijke inbedding van het vakgebied.

De bacheloropleiding wordt afgesloten met een bachelorscriptie of een vergelijkbare opdracht.

6. Inhoud/programma masteropleiding

In de masteropleiding specialiseert de student zich in één of meerdere domeinen. Het programma biedt ruimte voor grondige bestudering van methodologie en theorie en voor de samenstellende of ondersteunende disciplines. In multidisciplinaire opleidingen wordt ruim aandacht besteed aan de integratie van de verschillende disciplines.

In het programma van de masteropleiding is voldoende ruimte aanwezig voor de ontwikkeling van de specifieke onderzoeksvaardigheden zodat een masterstudent in staat is een masterscriptie te schrijven op het vakgebied.

In de masteropleiding wordt aandacht geschonken aan de maatschappelijke inbedding van het vakgebied.

De verantwoordelijken voor de opleiding bezinnen zich op de toenemende noodzaak van kennis van de Engelse taal in het (geven van) onderwijs en in de wetenschappelijke communicatie.

Uit de wijze van presentatie van de masteropleiding blijkt dat de opleiding zich er rekenschap van geeft welke andere masteropleidingen er op het eigen en verwante gebieden bestaan en wat de plaats van de aangeboden masteropleiding daarbinnen is.

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

Bacheloropleiding Geschiedenis

1. Algemene eindtermen

Bij ieder van de kwalificaties is – voor zover van toepassing – tussen haakjes vermeld welk onderdeel van het onderwijsprogramma meer in bijzonder beoogt te bereiken dat de student aan deze kwalificatie voldoet:

1. De student heeft kennis van en inzicht in algemeen wetenschapsfilosofische achtergronden van geesteswetenschappelijk onderzoek en is in staat deze kennis en inzichten toe te passen op het vakgebied van de opleiding en zich een oordeel te vormen over de plaats van dit vakgebied als onderdeel van geesteswetenschappelijke disciplines en ten opzichte van andere verwante disciplines.
2. De student is in staat om (vooral op het vakgebied van de opleiding) op een academisch niveau relevante gegevens te verzamelen en te interpreteren met het doel zich een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante wetenschappelijke aspecten.
3. De student is in staat om op een academisch niveau in schriftelijke en mondelinge vorm informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek van aankomende specialisten op het vakgebied van de opleiding.
4. De student heeft aantoonbare kennis van en inzicht in een ander vakgebied dan het vakgebied van de opleiding, waarbij – voor zover dit vakgebied tevens in het voortgezet onderwijs aan de orde is geweest – is voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit is overtroffen. De student is in staat om op dit vakgebied op een academisch niveau relevante gegevens te verzamelen en te interpreteren met het doel zich een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante wetenschappelijke aspecten.
5. De student heeft kennis van en inzicht in enkele specialistische onderdelen van het vakgebied van de opleiding en/of onderdelen van (andere) vakgebieden.
6. De student is in staat om op het vakgebied van de opleiding relevante gegevens te verzamelen en te interpreteren met het doel zich een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante wetenschappelijke en – voor zover van toepassing – sociaal-maatschappelijke en/of ethische aspecten; de student is in staat om zijn kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van de aan de opleiding gerelateerde werkvelden/beroepen laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en het oplossen van problemen op het vakgebied van de opleiding; de student is in staat om informatie, ideeën en oplossingen in schriftelijke vorm over te brengen op een publiek van specialisten op het vakgebied van de opleiding.
7. De student is in staat om publicaties op het vakgebied van de opleiding die zijn opgesteld in het Nederlands, Engels of de doeltaal van de opleiding correct te interpreteren en in zijn oordeelsvorming te betrekken.
8. De student bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie aan te gaan die een hoog niveau van autonomie veronderstelt.
9. De student heeft ervaring opgedaan met het werken in groepsverband en is op basis daarvan in staat over het eigen functioneren in een groep te reflecteren.
10. De student heeft er blijk van gegeven de leer- en planningsvaardigheden te bezitten die noodzakelijk zijn om vakken en de opdrachten die daarvan deel uitmaken binnen de daarvoor gestelde termijn af te ronden.

2. Opleidingsspecifieke eindtermen

1. De student heeft aantoonbare kennis van en inzicht in het vakgebied van de opleiding waarbij – voor zover dit vakgebied tevens in het voortgezet onderwijs aan de orde is geweest – is voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit is overtroffen; de student beschikt meer in het bijzonder over de kennis en inzichten die hieronder omschreven zijn.
2. De student beschikt over aantoonbare vaardigheden die relevant zijn voor het beoefenen van het vakgebied van de opleiding; de student beschikt meer in het bijzonder over de vaardigheden die hieronder omschreven zijn. Voor de opleidingen bedoeld in artikel 1.1 onder E., met uitzondering van Taalwetenschap en Literatuurwetenschap, is in de bijlage bij deze regeling die betrekking heeft op de desbetreffende opleiding, aangegeven over welk niveau van taalvaardigheid de student beschikt in de taal waarop die opleiding mede betrekking heeft.
3. De student heeft aantoonbare kennis van en inzicht in de grondbeginselen van de belangrijkste vakgebieden/disciplines van de opleiding Geschiedenis, te weten Oude, Middeleeuwse, Nieuwe en Nieuwste geschiedenis, Nederlandse geschiedenis, Sociale geschiedenis en Cultuurgeschiedenis.

Vakken (met name):

- Inleiding in de geschiedenis
- Oude, Middeleeuwse, Nieuwe, Nieuwste geschiedenis
- Wereldgeschiedenis
- Nederlandse geschiedenis*
- Onderzoekseminar, onderzoekswerkgroepen

* In het traject Amerikanistiek wordt “Nederlandse geschiedenis” vervangen door “Survey Course in American History”.

4. De student heeft aantoonbare kennis van en inzicht in de wetenschapsfilosofische achtergronden van onderzoek binnen de vakgebieden/disciplines van de opleiding Geschiedenis.

Vakken:

- Inleiding in de geschiedenis
- Geschiedenis in publieke debatten*
- Wetenschapsfilosofie

* In het traject Amerikanistiek wordt “Geschiedenis in publieke debatten” vervangen door een themacollege Amerikanistiek.

5. De student heeft aantoonbare kennis van en inzicht in belangrijke thema's in de wetenschapsbeoefening en/of het wetenschappelijke debat binnen de vakgebieden/disciplines van de opleiding Geschiedenis.

Vakken:

- Inleiding in de geschiedenis
- Oude, Middeleeuwse, Nieuwe, Nieuwste geschiedenis
- Wereldgeschiedenis
- Onderzoekseminar
- Wetenschapsfilosofie (vakspecifieke deel)
- Opleidingsgebonden keuzevak
- Nederlandse geschiedenis*
- Onderzoekswerkgroepen Moderne en Premoderne geschiedenis*
- Geschiedenis in publieke debatten*
- Literatuurtentamen*

* In het traject Amerikanistiek volgt de student, in plaats van de laatstgenoemde vier vakken: Survey Course in American History, Metropolitan America, en themacolleges Amerikanistiek.

6. De student heeft aantoonbare kennis van het begrippenapparaat en de belangrijkste onderzoeksmethoden en –technieken binnen de vakgebieden/disciplines van de opleiding Geschiedenis.

Vakken:

- Oude, Middeleeuwse, Nieuwe, Nieuwste geschiedenis
- Onderzoeksseminar
- Opleidingsgebonden keuzevak
- Onderzoekswerkgroepen Moderne en Premoderne geschiedenis *
- Literatuurtentamen *

* In het traject Amerikanistiek volgt de student, in plaats van de laatstgenoemde drie vakken: Survey Course in American History, Metropolitan America, en een themacollege Amerikanistiek.

7. De student is in staat om de tijdens de opleiding verworven kennis (praktisch) toe te passen in een context die typisch is voor de vakgebieden/disciplines van de opleiding Geschiedenis.

Vakken:

- Onderzoeksseminar
- Opleidingsgebonden keuzevak
- Onderzoekswerkgroepen Moderne en Premoderne geschiedenis *
- Geschiedenis in publieke debatten *

* In het traject Amerikanistiek volgt de student, in plaats van de laatstgenoemde twee vakken: Survey Course in American History, Metropolitan America, en een themacollege Amerikanistiek.

8. De student beschikt over aantoonbare vaardigheden die essentieel zijn voor de beoefening van de vakgebieden/disciplines van de opleiding Geschiedenis, te weten het zelfstandig vergaren, verwerken en analyseren van secundaire literatuur en primaire bronnen; het mondeling en schriftelijk verslag doen over dit zelfstandig onderzoek. Deze vaardigheden komen in vrijwel alle vakken voor, maar spelen een relatief grote rol in werkcolleges én bij het schrijven van de bachelorscriptie. Ook geeft de student er blijk van in correct schriftelijk en mondeling Nederlands verslag te kunnen leggen van deze leerresultaten.

Vakken:

- Inleiding in de Geschiedenis (met daarin Wetenschappelijk Schrijven)
- Alle werkgroepvakken

Masteropleiding Geschiedenis

a. academisch denk- en werkniveau

De student die de masteropleiding heeft afgerond:

1. beschikt over gedegen kennis van het geesteswetenschappelijk onderzoek;
2. is in staat verschillende theoretische visies over een onderwerp uiteen te zetten en daarover een eigen standpunt te bepalen;
3. is in staat om zelfstandig te werken, alsmede volwaardig te functioneren in teamverband;
4. is in staat om de belangrijke thema's in hedendaagse debatten op het terrein van de eigen specialisatie uiteen te zetten en daarover een eigen standpunt te bepalen.

b. vakspecifieke eindtermen

De student die de masteropleiding heeft afgerond:

1. heeft een gedegen overzicht van de opleiding en van de geschiedenis van het vakgebied;
2. heeft een grondige kennis van een specialisme binnen de opleiding, dan wel een gedegen kennis op het snijvlak van de opleiding en een ander vakgebied;
3. heeft de vaardigheid om zelfstandig problemen op het terrein van het vakgebied te signaleren, formuleren, analyseren en oplossingen aan te dragen. De student is tevens in staat gerichte onderzoeksvragen te formuleren en deze te presenteren in een onderzoeksplan.
4. heeft de vaardigheid de relevante vakliteratuur rond een onderwerp te vinden, te verwerken en kritisch te beoordelen;
5. heeft de vaardigheid om onderzoek op het vakgebied uit te voeren en daarover te rapporteren op een wijze die voldoet aan de gebruikelijke disciplinaire normen.

Bijlage 4: Overzicht van de programma's

Bacheloropleiding Geschiedenis

1. Onderwijsprogramma propedeuse

1 ^e semester	2 ^e semester
Vakcluster 1 (18 EC)	Vakcluster 3 (18 EC)
Vakcluster 2 (12 EC)	Vakcluster 4 (12 EC)

Vakcluster 1 (18 EC)

Titel	Studielaast	Blok
1. Inleiding in de Geschiedenis	18	1-2-3

Vakcluster 2 (12 EC)

Titel	Studielaast	Blok
1. Oude Geschiedenis	6	2
2. Middeleeuwse Geschiedenis	6	3

Vakcluster 3 (18 EC)

Titel	Studielaast	Blok
1. Wereldgeschiedenis	6	4
2. Onderzoeksseminar	12	5-6

Vakcluster 4 (12 EC)

Titel	Studielaast	Blok
1. Nieuwe Geschiedenis	6	4
2. Nieuwste Geschiedenis	6	5

2. Onderwijsprogramma postpropedeuse

Na de propedeuse kiest de student één van de twee volgende varianten:

- Geschiedenis
- Amerikanistiek

	1 ^e semester	2 ^e semester
2 ^e jaar	18 EC basisvak 1	18 EC basisvak 2
	12 EC keuzevak	12 EC Wetenschapsfilosofie
3 ^e jaar	12 EC keuzevak opl. gebonden	18 EC afstudeertraject
	18 EC keuzevak	12 EC keuzevak

Variant Geschiedenis

Basisvak 1 (18 EC)

Titel	Studielaast	Blok
1. Nederlandse Geschiedenis	6	1
2. Onderzoekswerkgroep Moderne Geschiedenis	12	2-3

Basisvak 2 (12 EC)

Titel	Studielaast	Blok
1. Geschiedenis in publieke debatten	6	4
2. Onderzoekswerkgroep Pre-Moderne Geschiedenis	12	5-6

Afstudeertraject (18 EC)

Titel	Studielaast	Blok
1. Literatuurtentamen	6	4
2. Scriptie	12	5-6

Variant Amerikanistiek

Basisvak 1 (18 EC)

Titel	Studielaast	Blok
1. Survey course in American History	18	1-2-3

Basisvak 2 (12 EC)

Titel	Studielaast	Blok
1. Themacollege Amerikanistiek	6	4
2. Metropolitan America*	12	5-6

*Een verplichte excursie maakt onderdeel uit van dit vak.

Afstudeertraject (18 EC)

Titel	Studielaast	Blok
1. Themacollege Amerikanistiek	6	4
2. Scriptie	12	5-6

3. Opleidingsgebonden keuzevakken (12 EC)

De opleidingsgebonden keuzevakken zullen pas met ingang van 2013-2014 in het programma worden opgenomen, bij de eerste lichting studenten die de postpropedeuse in de 8-8-4 opbouw heeft gevolgd/gaat afronden.

4. Specialistische minoren binnen het departement

De volgende minoren gelden als specialistische minor zoals bedoeld in artikel 4.7 lid e:

- American Studies
- Geschiedenis van de internationale betrekkingen
- Klassieke cultuur
- Middeleeuwse geschiedenis en cultuur
- Duitse geschiedenis en cultuur
- Oost-Europese Studies
- Economische en sociale geschiedenis

Semester 1		
blok 1	blok 2	blok 3
Master-atelier Geschiedenis I (6 EC)	Master-atelier Geschiedenis II (6 EC)	Master-atelier Geschiedenis III (6 EC)
Themacollege I (6 EC)*	Themacollege II (6EC)*	
Semester 2		
blok 4	blok 5	blok 6
Scriptie (18 EC)		
Keuzeruimte (12 EC) **		

* Er worden jaarlijks themacolleges aangeboden in de specialisaties:

- Oude Geschiedenis
- Middeleeuwse Geschiedenis
- Nieuwe Geschiedenis
- Nieuwste Geschiedenis
- Cultuurgeschiedenis en Sociale Geschiedenis

De student kan de keuzeruimte ook gebruiken voor een stage.

Voor de invulling van de keuzeruimte kan gekozen worden uit de vakken van de master geschiedenis maar ook uit de volgende vakken, mits ze in blok 4 en 5 worden aangeboden en er voldoende plaats is:

- Academic and Electronic Writing and Research
- Amsterdam as a Jewish City
- Biografie van het landschap
- Communisme in Oost-Europa
- Cultureel erfgoed: canoniseringsprocessen
- Dante's Divine Comedy and its Contemporary Metamorphoses
- Death and Dying in the Middle Ages
- Digital Heritage
- Europa op zoek naar een Gouden Eeuw
- Europe's Orient
- Geschiedenis van de Europese integratie
- Grondleggers Algemene Cultuurwetenschappen
- History, Cultural Memory and Trauma
- History, Identity, Agency
- History of the Modern Middle East
- Iconography of Ancient Religions: the Rise of Christianity
- Informatielogistiek
- Innovatie van de publieke informatievoorziening
- Internationale betrekkingen en de Europese Unie
- Islam and Politics in Eastern Europe
- Narrative and Globalization
- Nation and Narrative
- Nationalism and Modernity
- Occidentalisme: de Westerse Ander in Midden-Oosten discoursen

- Research Design and Statistical Analysis
- Sites in the City: Heritage Globalised and Transformed
- The Ethics of Literary and Visual Art
- Wie bezit het verleden? Dissonant en gedeeld erfgoed

Na toestemming van de examencommissie van de Graduate School for Humanities kunnen er ook andere vakken als keuzevak gevolgd worden.

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens

Bacheloropleiding Geschiedenis

Voltijd

Instroom van alle voltijdstudenten⁴

	vwo	hbo-prop	hbo	buitenland	overig	totaal
2002	79	24	8	2	15	128
2003	89	11	4	1	18	123
2004	102	12	15	1	18	148
2005	121	28	11	4	15	179
2006	115	21	15	2	11	164
2007	119	17	12	1	17	166
2008	117	23	11	2	18	171
2009	141	20	14	2	33	210
2010	161	17	14	2	14	208

Uitstroom voltijdstudenten (vwo-instroom)⁵

	cohort	% na 1 jr	% na 2 jr	% na 3 jr	% selectiviteit 1^e jr
2002	79	15	20	27	57
2003	89	29	34	36	81
2004	102	23	32	35	64
2005	121	21	26	29	74
2006	115	23	31	29	79
2007	119	28	31	36	77
2008	117	21	25	*27	*78
2009	141	21	*23	-	-
2010	161	*28	-	-	-

* voorlopige cijfers op peildatum 1 oktober

⁴ Tot een cohort worden de studenten gerekend bij wie de combinatie van inschrijving voor een opleiding aan een bepaalde instelling voor de eerste maal voorkomt = eerstejaars-opleiding-instelling (EOI). Studenten met meerdere inschrijvingen worden niet tot het cohort gerekend, en vallen dus ook buiten de berekeningen van het rendement of de studieduur.

⁵ Het uitvalpercentage is het percentage studenten van een cohort dat na respectievelijk één, twee of drie jaar geen bachelorexamen heeft behaald, en niet meer is ingeschreven voor dezelfde (of equivalente) opleiding binnen de instelling.

De selectiviteit van het eerste jaar is het aantal studenten dat uitvalt in het eerste jaar als percentage van de totale uitval na drie jaar. Het cijfer zegt hiermee iets over het selecterende en oriënterende karakter van het eerste jaar: hoe hoger het cijfer, des te hoger de selectie die in het eerste jaar heeft plaatsgevonden.

De uitval wordt alleen berekend over studenten met een vwo-vooropleiding die bij één opleiding ingeschreven staan (het zogenaamde KUO-standaardcohort).

Bachelorrendement binnen de voltijdopleiding van herinschrijvers na één jaar (vwo-instroom)

	omvang herinschrijvers	% van totale cohort	% bachelorrendement van herinschrijvers					hoop instelling na > 6 jr
			na 3 jr	na 4 jr	na 5 jr	na 6 jr	na > 6 jr	
2002	67	85	13	39	58	66	72	73
2003	63	71	24	57	67	76	81	83
2004	79	77	22	43	59	70	73	73
2005	95	79	9	52	68	73	-	-
2006	89	77	12	45	64	-	-	-
2007	86	72	17	45	-	-	-	-
2008	92	79	17	-	-	-	-	-
2009	112	79	-	-	-	-	-	-
2010	116	72	-	-	-	-	-	-

Deeltijd

Instroom van alle deeltijdstudenten

	vwo	hbo-prop	hbo	buitenland	overig	totaal
2002	4	0	6	0	6	16
2003	2	1	4	0	3	10
2004	5	0	3	0	11	19
2005	2	0	2	0	3	7
2006	5	0	6	0	4	15
2007	8	0	2	1	10	21
2008	5	2	7	0	12	26
2009	3	1	13	0	14	31
2010	1	1	7	0	7	16

Uitstroom deeltijdstudenten (vwo-instroom)

	cohort	% na 1 jr	% na 2 jr	% na 3 jr	% selectiviteit 1 ^e jr
2002	4	75	75	75	100
2003	2	-	-	-	-
2004	5	20	40	40	50
2005	2	-	-	-	-
2006	5	0	0	40	0
2007	8	63	63	63	100
2008	5	40	80	*60	*67
2009	3	-	-	-	-
2010	1	-	-	-	-

* voorlopige peildatum op 1 oktober

Bachelorrendement binnen de deeltijdopleiding van herinschrijvers na één jaar (vwo-
instroom)

	omvang her- inschrijvers	% van totale cohort	% bachelorrendement van herinschrijvers					hoop instelling na > 6 jr
			na 3 jr	na 4 jr	na 5 jr	na 6 jr	na > 6 jr	
2002	1	-	-	-	-	-	-	-
2003	1	-	-	-	-	-	-	-
2004	4	80	0	0	0	0	0	0
2005	2	-	-	-	-	-	-	-
2006	5	100	20	40	40	-	-	-
2007	3	-	-	-	-	-	-	-
2008	3	-	-	-	-	-	-	-
2009	0	-	-	-	-	-	-	-
2010	0	-	-	-	-	-	-	-

Masteropleiding Geschiedenis

Voltijd

Instroom van alle voltijdstudenten

	eigen universiteit	andere universiteit			totaal
		NL	hbo	buiten HO	
2003	11	2	1	7	21
2004	30	5	0	15	50
2005	48	7	0	14	69
2006	82	18	0	12	112
2007	77	40	1	13	131
2008	97	42	0	6	145
2009	94	53	0	6	153
2010	111	52	1	5	169

Studieduur voltijdstudenten uitgesplitst naar onderwijsherkomst

	eigen universiteit		andere universiteit NL		hbo		buiten HO	
	geslaagd	duur opleiding in maanden	geslaagd	duur opleiding in maanden	geslaagd	duur opleiding in maanden	geslaagd	duur opleiding in maanden
2003	-	-	-	-	-	-	3	11
2004	9	12	2	5	-	-	13	12
2005	28	15	3	17	1	35	7	11
2006	36	14	7	12	-	-	8	13
2007	45	18	15	16	-	-	9	13
2008	57	19	23	19	-	-	4	12
2009	63	21	38	20	-	-	2	12
2010	70	24	43	21	-	-	6	14

Rendement, voltijd

	Totaal instroom	% diploma na 1 jr	% diploma na 2 jr	% diploma na 3 jr	% actief na (max) 3 jr	% diploma > 3 jr
2004	50	40 %	62 %	64 %	10 %	74 %
2005	69	33 %	55 %	70 %	10 %	74 %
2006	112	29 %	62 %	71 %	13 %	77 %
2007	131	19 %	54 %	74 %	12 %	85 %
2008	145	17 %	52 %	68%	34 %	83 %
2009	153	17 %	56%	73%	10 %	75 %
2010	169	16 %	66 %			
2011	171	22 %				

Deeltijd

Instroom van alle deeltijdstudenten

	eigen universiteit	andere universiteit			totaal
		NL	hbo	buiten HO	
2003	1	1	0	2	4
2004	3	4	0	1	8
2005	9	4	1	2	16
2006	8	2	0	1	11
2007	12	4	0	4	20
2008	9	8	0	2	19
2009	14	2	0	0	16
2010	14	9	0	1	24

Studieduur deeltijdstudenten uitgesplitst naar onderwijsherkomst

	eigen universiteit		andere universiteit NL		hbo		buiten HO	
	geslaagd	duur opleiding in maanden	geslaagd	duur opleiding in maanden	geslaagd	duur opleiding in maanden	geslaagd	duur opleiding in maanden
2003	1	9	-	-	-	-	-	-
2004	1	12	-	-	-	-	2	17
2005	4	15	2	30	-	-	-	-
2006	6	15	1	12	-	-	1	21
2007	11	19	1	30	-	-	1	16
2008	5	15	-	-	1	40	-	-
2009	11	25	-	-	-	-	2	33
2010	11	27	6	26	-	-	-	-

Rendement, deeltijd

	Totaal instroom	% diploma na 1 jr	% diploma na 2 jr	% diploma na 3 jr	% actief na (max) 3 jr	% diploma > 3 jr
2004	8	25 %	50 %	50 %	38 %	63 %
2005	16	13 %	56 %	63 %	13 %	69 %
2006	11	18 %	55 %	55 %	9 %	55 %
2007	20	5 %	10 %	30 %	35 %	40 %
2008	19	11 %	16 %	37 %	42 %	53 %
2009	16	-	31 %	63 %	13 %	69 %
2010	24	4 %	38 %		29 %	
2011	17	18 %			53 %	

Geslaagden (voltijd en deeltijd)

cohort	totaal
2003	4
2004	27
2005	45
2006	59
2007	82
2008	90
2009	116
2010	136

Gerealiseerde docent-studentratio

De bachelor- en masteropleidingen Geschiedenis hebben samen 20,28 fte aan vaste staf en 6,0 fte aan tijdelijke aanstellingen voor 785 bachelorstudenten en 377 masterstudenten. De vaste-staf-studentratio bedraagt derhalve 1 op 44,2. Ook bijzonder hoogleraren verzorgen onderwijs (zie verder 5.6). Verder geldt dat de begeleidingstijd voor stages en scripties wordt gecompenseerd in de jaarlijkse taakberekening: 15 uur voor stages en bachelorscripties, 30 uur voor masterscripties.

Gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie

Bacheloropleiding Geschiedenis

Contacturen tijdens de bachelor per onderwijsweek, en de gepercipieerde studielast (bron: NSE, UvA-vragen, 2011)

	hoorcollege	werkgroep	zelfstudie	gepercipieerde studielast	respons
	uur	uur	uur	uur	N
1 ^e jaar	6	4	32	23,8	50
2 ^e jaar	5	3	34	29,0	159
3 ^e jaar ⁶		4	38	29,0	159

Masteropleiding Geschiedenis

⁶ In jaar 3 volgen studenten naast het verplichte programma keuzevakken. De aantallen uren hoor- en werkcollege verschillen per keuzevak en kunnen daarom niet goed worden weergegeven.

Contacturen tijdens de master per onderwijsweek, en de gepercipieerde studielast (bron: NSE, UvA-vragen, 2011)

	hoorcollege	werkgroep	zelfstudie	gepercipieerde studielast	respons
	uur	uur	uur	uur	N
Alle jaren		6	36	25,7	100

Bijlage 6: Bezoekprogramma

4 juni 2013

Tijd	Onderdeel	Namen deelnemers UvA
08:30 – 10:30	Voorbereidend overleg en	inzien documenten
10:30 – 11:30	Inhoudelijk verantwoordelijken	Dr. Michiel van Groesen, propedeuse-coördinator Geschiedenis Prof. dr. Ruud Janssens, hoogleraar Amerikanistiek Prof. dr. James Kennedy, departementsvoorzitter Geschiedenis, archeologie en regiostudies Dr. Clé Lesger, master-coördinator Geschiedenis Dr. Willem Melching, bachelor-coördinator Geschiedenis Dr. Carlos Reijnen, propedeuse-coördinator Europese studies Dr. Hans van Rossum, hoofd onderwijs Geschiedenis, archeologie en regiostudies Dr. Menno Spiering, master-coördinator Europese studies Dr. Peter-Wim Zuidhof, bachelor-coördinator Europese studies
11:30 – 12:30	Studenten Ba en Ma Geschiedenis	Liset van Beem, eerstejaars BA Aron Brouwer, tweedejaars BA Linda van Exter, tweedejaars BA Giovanni Floor BA, masterstudent Jasper Haagsma BA, masterstudent Bram Harkema, tweedejaars BA Tony Keevel, tweedejaars BA Rosa Kusters, eerstejaars BA
12:30 – 13:30	Lunch en overleg commissie	
13:30 – 14:30	Docenten Geschiedenis Ba en Ma	Dr. Niek Pas, ud Moderne geschiedenis Dr. Boudien de Vries, ud Economische en sociale geschiedenis Dr. Peter van Dam, postdoc Nederlandse geschiedenis Prof. dr. Guy Geltner, hoogleraar Middeleeuwse geschiedenis Dr. Djoeke van Netten, ud Vroegmoderne geschiedenis Dr. Jan Hein Furnee, ud Moderne geschiedenis
14:30 – 15:00	Nabespreking gesprekken	Geschiedenis en pauze
15:00 – 16:00	Studenten Ba en Ma Europese studies	Gigi van Hout, derdejaars BA Eva Rogaar, tweedejaars BA Tobias Schepers, tweedejaars BA Ian van der Velde, tweedejaars BA

		Maaïke Wilting BA, masterstudente Marloes Winkel, tweedejaars BA Olivier Wortel BA, masterstudent Van Splunter
16.00 – 17.00	Docenten Ba en Ma Europese studies	Prof. dr. Joep Leerssen, hgl Moderne Europese letterkunde Dr. Matthijs Lok, ud Moderne Europese Geschiedenis Dr. Christian Noack, uhd Oost-Europese geschiedenis Dr. Peter Rodenburg, ud Moderne Europese geschiedenis/Europese economie Dr. Guido Snel, ud Moderne Europese letterkunde Mr. dr. Anne van Wageningen, ud Moderne Europese geschiedenis/Europees recht/Europees beleid
17.00 – 17.30	Nabespreking gesprekken Europese studies en pauze	
17.30 – 18.15	Gesprek met alumni	Drs. Marcia Joosen (Europese studies) Drs. Daphne Stam (Europese studies) Drs. Margje Geurts (Europese studies) Drs. Els Lemaire (Europese studies) Berendien Bos MA (Geschiedenis) Judith Konijn MA (Geschiedenis) Esther Ladiges MA
18:30 – 21:30	Diner (voorbereiden tweede dag)	

5 juni 2013

Tijd	Onderdeel	Namen deelnemers UvA
08:45 – 09:00	Aankomst commissie	
09:00 – 09:30	Inzien documenten, voorbereiding gesprekken, evt inloopsprekkuur	
09:30 – 10:15	Opleidingscommissies	Dr. Marleen Rensen, voorzitter OC Europese studies Dr. Paul Knevel, voorzitter OC Geschiedenis Prof. dr. James Kennedy, scheidend lid OC MA/rMA Geschiedenis Roos Varekamp, student-lid OC Europese studies Stéphanie Scheerens BA, student-lid OC Europese studies Thomas Anzion, student-lid OC BA Geschiedenis Dirk Alkemade, student-lid OC MA/rMA Geschiedenis

10:15 – 11:00	Examencommissies	Dr. Gemma Blok, voorzitter bachelor-examencommissie GARS Dr. Mario Damen, lid examencommissie GARS Mr. Martijn Lunter LLM, lid examencommissie GARS Dr. Menno Spiering, lid examencommissie GSH Dr. Jan de Vries, voorzitter examencommissie GSH
11:00 – 12:00	Pauze en voorbereiden eindgesprek met formeel verantwoordelijken	
12:00 – 12:45	Eindgesprek met formeel verantwoordelijken	Prof. dr. Jan Willem van Henten, directeur Graduate School of Humanities Prof. dr. Henk van Nierop ⁷ Dr. Hans van Rossum, hoofd onderwijs GARS Prof. dr. Frank van Vree, decaan FGw Prof. dr. Irene Zwiép, directeur College of Humanities
12:45 – 16:30	Opstellen voorlopige bevindingen (inclusief lunch)	
16:30 – 16:45	Mondelinge rapportage voorlopig oordeel	
16:45	Borrel	

⁷ Prof. dr. James Kennedy wordt vervangen door prof. dr. Henk van Nierop. De heer Kennedy is de heer Van Nierop per 1 mei opgevolgd, maar is op 5 juni verhinderd.

Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerscripties bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

Bacheloropleiding Geschiedenis

0298980	5670136	5885353	5989922	0578711
5989132	5734916	5622727	5745454	5974550
5803217	5947731	6124216	5630150	5813662

Masteropleiding Geschiedenis

0217522	10009051	10002743	5734932	10102965
10218343	8450129	5657121	5693942	10063412
10068368	8344604	0451665	0518344	5768349

Tijdens het bezoek heeft de commissie onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels als *hard copies* en deels via de elektronische leeromgeving):

- Verslagen OC's 2011-2012 en 2012-2013
- Jaarverslag OC's 2011-2012
- Jaarplan OC's 2012-2013
- Verslagen Ba examencommissie TLK 2011-2012 en 2012-2013
- Jaarverslag Ba examencommissie TLK 2011-2012
- Overige managementinformatie (samenvattingen en analyses)
- Overzicht stages in 2011-2012
- Overige evaluatierapporten uit 2011-2012

Bacheloropleiding Geschiedenis

- Jaar 1: Middeleeuwse geschiedenis
- Jaar 2: Onderzoekswerkgroep moderne geschiedenis
- Jaar 2: Metropolitan America

Masteropleiding Geschiedenis

- Kernvak van de specialisatie Geschiedenis van de Internationale Betrekkingen
- Kernvak van de specialisatie Publieksgeschiedenis

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

Maijan Schwegman

NAAM:

Luttik Oudorp 27

ADRES:

1811 MT Alkmaar

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

Geschiedenis, IB en Europese Studies

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Alkmaar*

DATUM: *17 oktober 2012*

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Luc FRANÇOIS*

ADRES: *Chrysantenbeemd 19
B-8400 Oostende
België*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING.

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Utrecht

DATUM:

18.10.2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'J. van der...' with a long, sweeping flourish extending to the right.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Jan Orban

ADRES: Ledingsloot 73
3050 Ledingsloot
België

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Utrecht

DATUM:

18/11/2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized, cursive script that is difficult to decipher but appears to be a personal name.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: ULRICH TIEDAU

ADRES: 10 LAWRENCE ROAD
RICHMOND, SURREY
TW10 7LR
VERENIGD KONINKRIJK

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *UTRECHT*

DATUM: *18/10/2012*

HANDTEKENING: *Wim Tiedan*

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Prof. Dr. Ingeborg Tömmel

ADRES: Schölerbergstr. 37, 49082 Osnabrück, Duitsland

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVINGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Osnabrück

DATUM: 6 February 2013

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Anne Stickers

ADRES: Zoutstraat 27
9712 TB Groningen

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 18 - 10 - 2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'D' followed by several loops and a horizontal line across the bottom.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: J. van Herwaarden

ADRES: Ijsseldijk 115, 2924 AZ Krimpen aan den IJssel

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Rotterdam

DATUM: 10 december 2012

HANDEKENING:

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'M' followed by a series of connected loops and a long, sweeping horizontal stroke extending to the right.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

Hugo Verheul

PRIVÉ ADRES:

Overstoep 13
9403 RN Assen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Bachelor en Master Europese Studies

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Universiteit van Amsterdam

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOUDE KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Assen

DATUM: 11-12-2013

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'H. Verbeek', written over a horizontal line.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

Hugo Verheul

PRIVÉ ADRES:

Overstoep 13
9403 RN Assen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Bachelor en Master Geschiedenis

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Universiteit van Amsterdam

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Assen

DATUM: 11-12-2013

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'H. Verheul', is written over a horizontal line.